ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

Ketabton.com

کتاب نوم : ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

ترتیب کوونکی : محمد بشیر مدنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

بسم الله الرحمن الرحيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب ځانګړتیاوی :

دکتاب نوم :ساز او سرود د اسلام او طب له نظره

ترتیب کوونکی : محمد بشیر مدنی

دچاپ شمیر : 1000 جلد .

چاپځی : کابل

چاپ نوبت : دوهم

کال: 1402

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهداء

ددغه اثردوهم چاپ دخپلو والدینو روحونو او دخپل مشر ورور مرحــوم استاد ملنګ علمیار اوټولوهغوشهیدانو روحونوته ډالی کـــوم چی داسلام څخه ددفاع په خاطریی قربان کړی روحونه یی دی ښاد ،یاد یی دتل، او اخروی لاره یی د روښانه وی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمطالبو فهرست

سریزه 1

د ساز او سرود د حرام والي په هکله قرآني دلایل:.. 3

د ساز او سرود دحرام والي په هکله دنبوي احادیثو دلیلونه: 7

دساز او سرود په اړه د علماء کرامو څرګندونې : 12

په اسلام کې د فاسق حکم دادی:.. 14

استثناء (ځانګړتیا):.. 17

امام ابن حزم (رح) او دسندرو روا والي : 19

د اسلامي ترانو او شعرونو د ویلو حکم:.. 21

د ساز اوسرود دوهمه برخه:... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

په دنیوي ژوند کښي د ساز اوسرود ځینی اغیزي:.. 24

دنبوي سیرت په غونډوکي سازاوسرود: 25

آیا واقعا سازاوسرود دروح غذا اودوصال سبب دي: 26

سندري او نشه يي توکي.. 27

ساز اوسرود دطب له نظره: 28

پدي اړه باید پاملرنه وشي چي :.. 28

دذهني او عصبي مرضونو په تداوي کښي دساز او سرود رول: 29

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسازاوسرود مهم او خطرناك تاثيرات اواغيزي : 29

ساز او سرود دزړه دسكتي اوټكان سبب كيږي: 30

ساز اوسرود دوينې دفشارسبب كيږي: 30

ساز او سرود دارادې دسستوالي لامل دى: 31

سازاوسرود دسستى اوكسالت لامل دى: 31

ساز اوسرود دفكري ركود اوتاريكۍ لامل دي: 31

سازاوسرود دقضاوت دتوان له منځه ورلولامل دى: 31

سازاوسرود دباصرې (ليدنې) حس له منځه وړي: 32

سازاوسرود داخلاقي فساد اوهلاكت لامل دى : 32

سازاوسروددااحساساتو اوعواطفو دمنځه وړونكى: 33

دساز اوسرود ډيربداثرات دانسان په وجودكې: 33

يو مهم ګواښ: 34

تجربه اواعترافونه: 34

موسيقي داستعماردكاري وسائلو څخه ده: 36

ځوانان دفساد اوفتنې په ډندكښې: 36

الف: تحريكوونكي سازاوسرود : 36

ج: دساعت تيري غونډې اومجلسونه : 38

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

سریزه

الحمدلله وکفی والصلاة والسلام علی نبیه المصطفی وآله المستکملین الشرفاء و صحابته الاتقیاء وبعد:

مسلمانانو د اسلام ترسیوري لاندې په قدر اوعزت سره ژوندتېراوه، دعبادت مزه يې په څرګندډول احساسوله، ددې دين په درشل کې دايمان خوندديقين ډاډ او اطمئنان، دطاعت مينه او ددې مبارك دين لاربښوونوېې د بې لارې او فساد غوښتنې په مقابل کې ديوکلك ديوال او نه ماتيدونکي سنګر حيثيت ځانته خپل کړې وه، چې انسان له بديو اوګناهونو څخه وساتي، د نفسي غوښتنو منلو څخه يې ژغوري اوټول غمونه او خپګانونه يې له منځه وړی ، ددې خوندورو حالاتو په ليدوسره د اسلام دښمنان په آرام کېنه ناستل، بلکې د مسلمانانو پر ضدېې نوې توطيې پيل کړې، چې د هغوله جملې څخه په نوې بڼه دساز او سرود خپرول وو. ساز کوونکو ته يې د هنر مندانو نوم ورکول ، البته زمونږ شتمن او بډای هيواد وال په دې ډګر کې ډير وړاندې دي، خپلو شتو او مال ته مغروردي، خو په حقيقت کې لوی مالدار او پانګوال هغه څوك دی، چې دالله پاك له دين سره يې دوستي وکړه، که څه هم په دنيا يې لحاظ فقير وي، خو ډيرزيات فقير او مفلس هغه څوك دی، چې دالله جل جلاله له دين سره يې دښمني وکړه، که په دنيا يې لحاظ سره مالدار هم وي.

د يو غيرتي مسلمان لپاره ډير د خپګان او افسوس ځای دی، چې ګوري ځينې مسلمانان خپله نيکبختي او خوښي په نورو دينونو کې لټوي، حال دا چې دغه خوشحالي يوازې په اسلام کې ده اوبس.

همدارنګه زهر ددوا پر ځای استعمالوي، روغتيا او جوړښت په نفسي غوښتنو او شهوتونوکې لټوي او له دوی څخه نن ورځ داسې ډيرخلك شته، چې خپل پام يې دسندرو، ساعت تيريو او د سازو سامان آلاتو ته اړولی دی. ترديې، چې دايې خپل مصروفيت او دنده ګرځولې ده، او ددې د خپرولو لپاره يې خپل لاسونه رابيډوهلي، چې د شهوت پرستی ساز او سرود په اوريدلو سره مبتلاشوي او په باطله لارروان شوي دي . خوددې کار د رواوالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

لپاره يې داسې خوشي اوبې ځايه دلايل، باطل اقوال او ويناوې خپل حجت او دليل ګرځولي، چې هيڅ يو يې هم صحت نه لري .

ځينې خلك داسې هم دي، چې د ساز اوسرود د خپرولو لپاره لامل دا ښيي، چې په دې ناروا عمل سره زړونه نرميږي، احساس ويښيږي، عاطفې ته نمو او وده وركوي!!! مګردادليل سم او پرځاى نه دى، بلكې دغه كارنفساني شهوات او ناروا غوښتنې را ولاړوي، كه چېرې ددوى خبره رښتيا واى، نو د سندر غاړو زړونه به نرم واى او د ښو اخلاقو څښتنان به وو، مګر بالعكس ټول يې په كږه لاره روان، د بدواوناوړه اخلاقو لرونكي دي .

اې د الله جل جلاله بندګانو! كه څوك د ساز اوسرود په حرام والي شك لري، نو داشك او شبهه دې لرې كړي، دالله جل جلاله په كتاب او د پيغمبر صلى الله عليه وسلم په سنتودې يقين او باور وكړي، چې دا كار ناروا او حرام دى، په قرآن كريم او نبوي احاديثو كې يې زيات زيانونه په ګوته شوي دي، په دې اړه د قرآن كريم او حديثو زيات نصوص او څرګندونې شته، چې د سندرو په حرام والي ښكاره دليل دى، څوك، چې دا كار روا بولي او ياېي په روا والي او دغه كارته په دوام وركولو ټينګاركوي، د الهي عذاب خبرداری وركړل شوى دى، د مؤمن مسلمان لپاره د قرآن كريم او صحيحو احاديثو څخه يو دليل هم كافي دى، سره ددې، چې په دې موضوع كې زيات دلايل موجود دي. په يقيني ډول الله جل جلاله په خپل سپيڅلي كتاب كې فرمايلي دي (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا [الأحزاب/36]

ژباړه:او نه دى روا هيڅ مؤمن سړي او نه هيڅ مومنې ښځې ته، كله چې حكم وكړي الله او د الله رسول، په يو امر(كار)كې دا چې وي دوى ته اختيار له امره (كاره) خپله په خلاف د امردالله او درسول هېڅ، او هر څوك، چې اطاعت نه كوي دالله او ددغه رسول د الله، پس په تحقيق سره ګمراه شو په ګمراهۍ ښكاره سره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

دسازاو سرود خطر د شریعت ا و طب له نظره ، چې دا د خلکو په منځ کې، په ځانګړي ډول دځوانانو په منځ کې د فساد او فتنې له لاملونو څخه دي، نو ماوغوښتل، چې په دې لیکنه کې د ساز او سرود په هکله د قرآن کریم، نبوي احادیثو ،علماء کرامو او طبی ماهرینو دریځونه وړاندې کړم، له دې څخه زما یوازنی موخه دالله جل جلاله ددین خدمت ا و د مسلمانانو لپاره ګټه رسول دي او بس.

له الله جل جلاله څخه غواړم، چې په خپل فضل اوکرم سره دا لیکنه ګټوره ثابته کړي او د خپلې رضا لپاره یې وګرځوي، همدغه الله جل جلاله زموږ لپاره بس او ډیر ښه وکیل دی .، په پای کې باید ووایم چې دغه کتاب می په دوه فصلونو کې لیکلی : لومړی فصل ساز او سرود د اسلام له نظره ، دوهم فصل ساز او سرود د طب له ، ، همدارنګه سریزه ، آخری پایله ، د محتوایاتو او اخځلیکونو فهارس می هم ورته برابر کړی دی ، تر څو لوستونکو ته ګټور ثابت شی .

د غنااو مزامیرو تعریف :

غنا سندرو ته وایي چې : درواغو،فحشآء او عشق بازی ته جذب او نور لهو لعب پکې وي او مزامیر د موسیقی آلاتو ته وایي .

د موسیقی تعریف: موسیقی یو یونانی لفظ دی چی ښه اواز لرونکو آلاتو ته وایی لکه (سیتار، ډول، تنبور، غجک، سورنی، رباب، دیراه، شپیلی،اوداسی نور

د ساز او سرود د حرام والي په هکله قرآني دلایل:

الله جل جلاله فرمایلي دي (وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ [القمان/6]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : (او ځيني له خلکو څخه هغه څوك دي، چې پيري (اخلي) عبثي او بېهوده خبرې لپاره ددې، چې وښويوي (خلك) له لارې دالله جل جلاله نه، بې عمله په عاقبت د خپل فعل، او چې ونيسي (دالاره ياآياتونه) په ټوکومسخرو، دغه (کسان) شته دوی ته عذاب سپکوونکی)

حضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنه، چې يو جليل القدر صحابي دی وايي :

(لهو الحديث) سندرو ته وايي، مجاهد رحمت الله عليه وايي (لهو) :ډول (طبل) ته وايي دغه قول يې په تفسير طبر ي کې راوړی، حسن بصري رحمة الله عليه وايي: دغه ايت د ساز او سرود په هکله نازل شوی دی، په دې اړه تفسير ابن کثير وګورئ .

ابن قيم رحمة الله عليه وايي: داخبره کفايت کوي، چې صحابه وو رضی الله عنهم او تابعينو د(لهو الحديث) معنی په سندرو سره کړې ده. دا تفسير د حضرت عبدالله بن عباس او ابن مسعود رضی الله عنهما څخه په صحيح سند روايت شو ی دی .

ابو الصهباء رحمت الله عليه ووېل: ما د الله پاك ج ددې فرمان په هکله (ومن الناس من يشترى لهو الحديث) دعبدالله بن مسعو د رضی الله عنه څخه پوښتنه وکړه، نو هغه مبارك ووېل: زما دې په هغه ذات قسم وي، چې پرته له ده څخه بل حق معبود(الله) نشته د(لهو الحديث) څخه مطلب سندرې دي، داخبره يې درې ځله تکرار کړه، همدا ډول دحضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنه څخه داخبره ثابته ده، چې د (لهو الحديث) معنی سندرې دي، په دې اړه د اغاثةاللفها ن کتاب وګورئ .[1]

[1] -پدی اړه اغاثة اللهفان د امام ابن القيم کتاب وګوری .

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه ددې مبارك آيت په تفسير کې لاندې علماء کرامو هم همداسې څرګندونې کړې، لکه جابر رض، عکرمه رض، سعيد بن جبيررض، مکحول، ميمون بن مهران، عمرو بن شعيب، على بن بديمه رحمهم الله او داسې نور .

امام واحدي رحمه الله وايي: دغه آيت په دې تفسير سره د سندرو په حرام والي دلالت کوي، په دې اړه اغاثه اللهفان کتاب وګورئ .

بې شکه امام حاکم په خپل مستدرك على الصحيحين کې د صحابي د تفسير په اړه ويلي: ددې علم څښتنان بايد پوه شي، چې د صحابي تفسير څکه دامام بخاري او امام مسلم په اند مسند حديث بلل کيږي،چې دوحی راتلل او د قرآن کريم نازليدل يې ليدلي دي او امام ابن قيم رحمه الله په خپل کتاب اغاثة اللهفان کې دامام حاکم رحمه الله په دې خبره زياتوالی کړی او ويلي يې دي، چې دامام حاکم (رح) په خبره کې که څه هم بايد تامل او فکر وشي، خوبې له شکه دا تفسير د وروستنيو خلکو له تفسيره ډير غوره دی، چې بايد ومنل شي او قبول کړی شي، څکه صحابه کرام د قرآن کريم په مطلب په دې امت کې ترټولو ښه پوه دي، قرآن کريم ددوی په وخت کې نازل شوی او دوی ددې امت لومړني خلك دي، چې همدې سپېڅلي کتاب ورته خطاب کړی دی، په يقيني ډول يې له پيغمبر صلى الله عليه وسلم څخه په علمي او عملي ډګر کې ددې تفسير ليدلی دی او بې له شکه دوی فصيح عربان وو، نو ددې لاملونو په مو جوديت کې ددوی له تفسير څخه بل لوري ته اوښتون ناشوني دي .

الله جل جلاله فرمايلي دي: (وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا [الإسراء/ 64] [2]

---

[2] –اسراء سورت ۶۴ آيت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: او وخوځوه هغه څوك، چې طاقت درسيږي په هرهغه باندې له دوی نه په غږ خپله سره (فسادته) او راكاږه (راټول كړه ګمراهۍ ته) پردوی سپاره خپل او پياده خپل، شريك شه له دوی سره په مالونو كې او په اولادونو كې او وعده كوه له دوی سره (ددروغو) او نه كوي وعده له دوی سره شيطان، مګر(په) فكر باطل (او فريب سره چې خطا ورته ثواب ښكاروي).

په جلالين كې د (استفزاز) معنى په (استخف) سره راغلې يعنې (صوتك) ستا په بلنه او دعوت، چې په ساز او سرود سره ده او بلنه دګناه هر بلونكي ته هم ده، همدارنګه دا تفسير ابن كثير او طبري له امام مجاهد څخه نقل كړې دی، همدا ډول امام قرطبي ددې مبارك آيت د تفسير په اړه ويلي دي: په دې آيت كې هغه څه دي، چې د ساز او سرود حرام والی ثابتوي او همدارنګه د شيطان غږ د هغه عمل او كړنه او كوم څيز، چې شيطان ته د خوښۍ وړوي او پرې خوشحاله كيږي، ددې ډول څيزونو څخه ځان ساتل په هرچا لازم او ضروري دي.

الله جل جلاله فرمايلي دي : (وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا [الفرقان/72][3]

ژباړه :او(بندګان دالله) هغه كسان دي، چې نه حاضريږي نه شامليږي په باطلو كې (يانه وايي شاهدي په دروغو) او كله چې تيريږي پرچټي (بيكاره) كارونو، نو تيريږي ځان ساتونكي (مخ ګرځوونكي له هغوی نه)

حافظ ابن كثير په خپل تفسير كې دمحمد بن حنيفيه رحمه الله قول راوړی، چې ويلي يې دي: (زور) لفظ دسندرو په معنى سره دی، اما م قرطبي په خپلو تفسيرونو كې له مجاهد رحمه الله عليه څخه دالله جل جلاله ددې قول په هكله چې فرمايي : والذين لايشهدون الزور) داسې وايي : يعنې سندرې نه اوري.

امام طبري رحمه الله په خپل تفسير كې وايي: اصل (زور) لفظ د يو شي ښايسته كولو ته وايي او د يو څيز د خپل څرنګوالي او صفت برعكس انځورول او ښودل دي، تردې چې ځنې وخت د حق اوريښتنولۍ ګومان پرې

---

[3] – الفرقان سورت ۷۲ آيت

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي او په حقيقت کې دا باطل وي او په دې کې سندرې هم شامليږي، ځکه سندر غاړي خپل غږ جګوي او ښکته کوي يې او ښايست ورکوي تردې، چې له اوريدونکي څخه يې د خوند اخيستلو هيله پيداکوي. په دې اړه داامام طبري تفسير وګورئ.

د الله جل جلاله په دې قول کې (وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا) امام طبري په خپل تفسير کې ويلي دي: کله، چې په باطل مجلس تيريږئ کوم ناروا شی ترې وويئ اويايې واورئ، په عزت ترې تيريږئ، په داسې ډول، چې اوريدل يې نه غواړئ لکه ساز اوسرود.

د ساز او سرود دحرام والي په هکله دنبوي احاديثو دليلونه:

د موسيقی ټول آلات حرام دي بغير له دف يا چمبه او يا دائره څخه هغه هم د ښځو د پاره د خاصو شرايطو په چوکات کې په نکاح کې چې د خاصو شرايطو په نظر کی نيولو سره وی .

او همدارنګه په اختر کې د وړو نجونو سندرې د غيرت او شهامت د تشويق د پاره ، نه د فحشاء ، يارئ ، عشق بازئ د جذب د پاره له څنګه چې تاسې اشاره ورته کړی ده هغه حديث شريف په لاندې ډول دی :

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ الله عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ، تُغَنِّيَانِ بِغِنَاءِ بُعَاثَ، فَاضْطَجَعَ عَلَى الْفِرَاشِ وَحَوَّلَ وَجْهَهُ، وَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَانْتَهَرَنِي، وَقَالَ: مِزْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ؟ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم فَقَالَ: «دَعْهُمَا». فَلَمَّا غَفَلَ غَمَزْتُهُمَا فَخَرَجَتَا. (بخاری:949)[4]

ژباړه : ام المومنين عايشه رضی الله عنها وايي : (د اختر په ورځ) دوو وړو نجونو زمونږ په کور کې د بعاث د جګړی سندرې ويلې چې دا مهال جناب رسول الله صلی الله عليه وسلم راغی او د آرام د پاره خپل استراحت ځای ته لاړ او مبارکه چهره يې تغير کړه .څو لحظې وروسته ابوبکر رضی الله عنه کور ته راغی او ددې صحنې په ليدلو يې

---

[4] –صحيح البخارى ٩٤٩ نمبر حديث شريف .

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه سرزنش کړمه او ويې فرمايل : د پيعمبر په کور کې د شيطان آواز ؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم ابوبکر ته مخ واړولو او يې فرمايل : هغوی پر خپل حال پريږده . عايشه رضی الله عنها وايي : وروسته له دې چې ابوبکر رضی الله عنه په بل کار مشغول شو ، ما په اشاره سره هغوی ته وويل چې ځئ لاړې شئ . او هغوی لاړې .

نو اوس تاسې ووایاست چې پورته حديث شريف د نن بې شرمه او فاحشې موسيقۍ چې زمونږ د ځوان نسل د اخلاقي ، علمي او اقتصادي زوال سبب شوی ده د جواز او رواوالی دليل جوړيدای شي ؟ نه هيڅکله هم نه .

حتې کوم صو فيان چې د نعت ذکر وغيره لپاره د موسيقۍ آلات کاروي حرام دي هنديه يې په اړه ليکي :

السماع وقول و رقص الذی يفعله المتصوفة فی زماننا حرام لايجوز القصد اليه والجلوس عليه وهو الغناء والمزامير سواء .

كَذَا فِي التَّتَارْخَانِيَّة قال رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى السَّمَاعُ وَالْقَوْلُ وَالرَّقْصُ الذي يَفْعَلُهُ الْمُتَصَوِّفَةُ في زَمَانِنَا حَرَامٌ لَا يَجُوزُ الْقَصْدُ إلَيْهِ وَالْجُلُوسُ عليه وهو وَالْغِنَاءُ وَالْمَزَامِيرُ سَوَاءٌ (فتاوی هنديه 351/5) .[5]

الله تعالی خو په هر څه عالم او ښه خبردار دی

په دې کې شک نشته چې ځنې کسان موسيقي روا بولی ځکه د دا ډول کسانو په اړه رسول الله صلى الله عليه وسلم له پخوا څخه وړانديز کړي دی او فرمايي :

ليکونن من أمتي أقوام يستحلون الحرو الحرير والخمر والمعازف ....

ژباړه : پيغمبر صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: خامخا به زما له امت څخه داسې ډلې وي، چې زنا کول، دوريښمو جامې اغوستل، شراب څښل، د موسيقۍ په آلاتو لوبې کول حلال ګڼي او خامخا به ځينې ډلې په لوړ غره اوړي او يو شپون به يې ګډي (پسونه) څروي او د بيګاه له پلوه به يې راولي او دوی ته به کوم فقير او

– فتاوی هنديه ج ۶ ص ۳۶۱ د زيات معلومات لپاره آن لاين اسلامی لاربښود وګوری .[5]

(c) ketabton.com: The Digital Library

محتاج د څه ضرورت د پوره کولو لپاره راځي، نو داخلك به ورته وايي، اوس لاړ شه سباته به راشې، نو د شپې به په دوی عذاب راشي او ټول به هلاك شي او غربه پرې را واوړي او کوم خلك، چې ژوندي پاتې شي، هغوی به الله جل جلاله د بيزوګانو او خنځيرانو په څير وګرځوي او مسخ به يې کړي، چې تر قيامته به د همدوی په شان پاتې شي.[6]

مشهورو محدثينو ددې حديث په صحيح والي مهر لګولی دی او صحيح يې بللی دی لکه امام ابن حبان (رح) اسماعيلي (رح) ، ابن صلاح (رح) ، ابن حجر (رح) ، ابن تيميه رح، طحاوي رحمه الله، ابن قيم رحمه الله، صنعاني رحمه الله او داسې نو رو.

اما م ابن القيم رحمه الله عليه ويلي دي: چاچې ددې حديث په ضعيف والي (نه صحت) دڅه ويلو خبره کړې، لکه امام ابن حزم رحمه الله غواړي د ساز او سرود په هکله خپل باطل مذهب صحيح وښيي او دده په ګومان سره داحديث منقطع دی، ځکه امام بخاري رحمه الله په موصول سند سره نه دی روايت کړی، مګر امام ابن صلاح رحمه الله ويلي دي: په دې اړه بايدامام ابن حزم رحمه الله ته هيڅ ونه کتل شي، ځکه دحديث د ردولو خطاء ډير لاملونه لري، خو حديث صحيح دی د صحت په شرط يې اتصال معلوم دی. په دې اړه دامام سفاريني (رح) کتاب :[7]غذاء الالباب شرح منظومه الآداب وګورئ.

په حديث شريف کې د ساز اوسرود دحرام والي دليلونه له دوه پلوه ځيړل شوي دي او دوو لوريوته يې حرام والى څرګنددی .

۲- دا حديث شر يف امام بخاري په ۵۵۹۰ نمبر معلق روايت کړی دی او امام طبري او امام بيهقي وصل کړی دی، په دې اړه سلسله صحيحه د الباني ۹۱ نمبروګورئ .

–غذاء الالباب شرح منظومة الآداب وګورى . 7

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی: د پغمبر صلی الله علیه وسلم د حدیث لفظ (یستحلون) په دې کې دا تول یاد شوي څیزونه، چې ساز او سرود هم پکې دي، په اسلامي شریعت کې حرام دي، نو دغه خلك یې حلال ګڼي .

دوهم: ساز او سرود د هغو څیزونو سره یو ځای کول، چې حرام دي، لکه زنا، د شرابو څښل، د نارینه وو لپاره دوریښمو جامو اغو ستل، په خپله په حرام والي دلالت کوي، که داسې نه وای، نو د حرامو څیزونو سره به یو ځای نه یادیدل. په دې اړه شیخ الباني په سلسله صحیحه ۱۴۱-۱۴۰-۱ مخونه وګورئ.[8]

شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله علیه ویلي دي: دغه حدیث شریف دساز او سرود په حرام والي دلالت کوي او دمعازف لفظ دعربي ژبې دعلماو په وړاندې د ساز او سرود په ټولو ډولونو دلالت کوي. مجموع الفتاوی کتاب وګورئ .[9]

امام ترمذي په خپل سنن کې روایت کړی، چې جابر رضی الله عنه ویلي دي: پیغمبر صلی الله علیه وسلم له حضرت عبدالرحمن بن عوف سره د خرماوو باغ ته لاړ، په دې وخت کې د پیغمبر صلی الله علیه وسلم زوی حضرت ابراهیم د مرګ په حالت کې و، پیغمبر صلی الله علیه وسلم ابراهیم په خپله غیږ کې ونیو او سترګې مبارکې یې له اوښکو راډکې شوې، حضرت عبدالرحمن رض ورته وویل: ته ژاړې او موږ له ژړا نه منع کوئ؟ پیغمبر صلی الله علیه وسلم وفرمایل: زه له ژړا څخه څوك نه منع کوم، بلکې د هغو دوه ډوله بیکاره او بدو غږونو او چیغو څخه یې منع کوم، چې یو د ساز او شپیلی سره دسندرې آواز، او بل د غم په وخت کې چیغې وهل، د مخونو شکول دګریوان څیرول، او کو کارې وهل دي .

اما م ترمذي ویلي دي، دا حدیث حسن دی او شیخ الباني هم حسن ګڼلی صحیح الجامع نمبر ۵۱۹۴ وګورئ.[10]

- سلسلة الاحادیث الصحیحة ص ۱۴۰-۱۴۱.[8]
- مجموع الفتاوی د شیخ الاسلام ابن تیمیه لیکنه .[9]
- صحیح الجامع ۵۱۹۴نمبر حدیث شریف .[10]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: په دوه ډوله آواز لعنت ویل شوی او دالله ج له رحمت څخه لرې دي، یو دسندرې غږ ، بل دغم په وخت کې په آه او افسوس چیغې وهل.[11] د حدیث اسناد حسن دي .

له پیغمبر صلی الله علیه وسلم څخه روایت دی، چې فرمایلي یې دي: خامخا به زما په امت کې په ځمکه کې ډوبیدل د اسمان له لوري په ډبرو او یاکوم بل څیز ویشتل د شکلو نو بدلیدل (مسخ کیدل) به پیښیږي دا په هغه وخت کې منځ ته راځي، چې خلك شراب وڅښي، سندرغاړو ته پام واړوي او ډولونه ووهي (مطلب دا، چې ساز او سرود خپور کړي) دا حدیث د اسنادو په مجموع سره صحیح دی، [12]سلسله صحیحه ۲۲۰۳ نمبر وګورئ .

پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: (الله جل جلاله زما په امت د شرابو څښل، قمار وهل په ځانګړې ډول د جوارو او اربشو شراب څښل، ډول وهل، رباب غږ ول حرام کړي او دوترو لمونځ یې راته زیا ت کړی دی) دا حدیث صحیح دی، [13]صحیح الجامع ۱۷۰۸ نمبر وګورئ .

دحدیث په متن کې (کوبه) ډول ته وایي (قنین) په حبشي ژبه کې طنبور ته ویل کیږ ي، چې د رباب په څیر وي غذاء الالباب وګورئ .

امام ابو داود (رح) په خپل سنن ابو داود کې له نافع رحمه الله څخه روایت کړی دی، ده وویل: حضرت عبد الله بن عمر رضی الله عنه د شپیلی غږ واوریده بیایې په خپلو غوږونو کې ګوتې ونیولې او له لارې څخه لرې شو او ماته یې وویل: اې نافع ایا څه شی اورې؟ نافع (رح) وایي ماورته وویل: نه، نافع (رح) وویل: حضرت عبد الله رض د خپلو غوږونو څخه ګوتې پورته کړې او ویې ویل : زه د پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره وم او داسې

- سلسله صحیحه ۴۲۷ نمبر وګورئ .-[11]

– سلسله احادیث صحیحه ۲۲۰۳ نمبر حدیث .[12]

– صحیح الجامع ۱۷۰۸ نمبر حدیث شریف . [13]

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه يې واوريدل او بيايې همداسې کاروکړ (يعنې په غوږونو کې يې ګوتې ونيولې) دا حديث صحيح دی، [14]سنن ابي داود ۴۱۱۶ نمبر، او مجموع الفتاوي (۳۰) ټوك ۲۱۲ مخ وګورئ.

امام قرطبي (رح) په دې حديث باندې داسې زياتوالی کړی، زموږ علماء کرامو ويلي دي، که چيرې ددوی کړنه دداسې غږ په اړوند، چې داعتدال څخه هم نه دی وتلی داسې وي، نو څه ډول به ددوی عکس العمل داوسني وخت د ساز او سرود په هکله وه.

په دې اړه جامع القرآن تفسير وګورئ.

دساز او سرود په اړه د علماء کرامو څرګندونې :

امام عمر بن عبدالعزيز رضی الله عنه ويلي دي، چې د سندرو ويلو پيلامه له شيطان څخه ده، چې پای يې بيا دالله جل جلاله قهر او غصه ده. غذاء الالباب وګورئ .

دساز او سرود اوريدلو په حرام والي زياتو علماء کرامو اجماع نقل کړې ده، چې له دوی څخه امام قرطبي رح، ابن صلاح (رح) ، او ابن رجب حنبلي (رح) د بېلګې په ډول يادولی شو.

امام ابو العباس قرطبي (رح) ويلي دي، سندرې ويل په قرآن او حديثو سره منع دي او همدارنګه يې ويلي دي، شپيلی، رباب او ډول (دموسيبقی ټولو آلاتو) ته دغوږ نيولو په حرام والي کې هېڅو ك اختلاف نه لري، ما له هيڅ يو مخکيني يا وروستني امام څخه چاته، چې د علم په برخه کې ګوته نيول کيږ ي، د حلال والي نه دي اوريدلي، څنګه به ساز او سرود حرام نه وي !!!!!!، دا د شراب څښونکو او فاسقانو نښې دي او په همدې پيژندل کيږي، د فساد، شهواتو اوبې حيايی علامې دي . کوم شی چې دا ډول صفت او څرنګوالی ولري په حرام

---

[14] – سنن ابي داود ۴۱۱۶ نمبر، او مجموع الفتاوي (۳۰) ټوك ۲۱۲ مخ وګورئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

والي کې يې شك نشته او هېڅوك به يې دکوونکي په فسق او ګناه کې شك او تردد ونه کړي [15](الزواجرعن اقتراف الکبائر) کتاب وګورئ .

اما م ابن صلاح ويلي دي، چې د ساز او سرود په حرام والي اجماع شوې، له هرچا څخه چې داجماع داهليت لرونکې وي دساز او سرود دروا والي او ياهم له اجماع سره د مخالفت خبره نه ده ثابته شوې، قاسم بن محمدرحمه الله ويلي دي، چې ساز اوسرود باطل او ناروا دي باطل شی به ضرور جهنم ته ځي .

حسن بصري رحمه الله ويلي دي: که چيرې په کوم واده کې ساز او سرود وي، نو د هغه د بلنې قبلول نشته جامع قيرواني وګورئ .

امام نحاس (رح) ويلي دي: ساز او سرود په قران کريم او نبوي احاديثو سره منع شوي دي .

امام طبري (رح) ويلي دي: ټولو علماو د ساز او سرود په بدوالي او د هغه په منع کيدلو او نه کولو اتفاق کړی دی، امام اوزاعي رحمه الله وايي: هغه واده ته مه ورځه او ګډون مه پکې کوه، چې په هغه کې ډول، ساز او سرود وي.

ابن قيم دامام ابو حنيفه رحمه الله د مذهب په بيانولو کې ويلي دي: دامام ابو حنيفه رحمه الله تعالی ملګرو د ساز او سرود ټولو څيزونو ته غوږ ايښودل حرام بللي دي، لکه شپيلی، ډول او آن تردې، چې رباب غږول يې هم حرام بللي دي او دايې په څرګندډول بيان کړي، چې دا ګناه ده، کوونکی يې فاسق ګڼل کيږي اوګواهي يې رد کيږي او له دې څخه مهمه خبره لا داده، چې ويلي يې دي: د ساز ا و سندرو اوريدل فسق او خوند ترې اخستل کفر دي. په دې هکله يو حديث راغلی، چې مرفوع نه دی.

---

15 – الزواجرعن اقتراف الکبائر) کتاب وګورئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دامام ابوحنیفه (رح) ملګرو ویلي: که چیرې یو څوك د ساز تر څنګ تیریدو، نو پرې واجب دي، چې باید ډیره هڅه وکړي ترڅو يې غوږونو ته ونه رسیږي (اغاثة اللهفان) کتاب وګورئ.

له امام ابو حنیفه رحمه الله څخه روايت دی، چې ويلي يې دي: ساز او سرود دهغو لويو ګناهونو څخه دی، چې باید سمدلاسه پرېښودل شي، امام سفاريني (رح) په خپل کتاب، غذاء الالباب کې دامام ابوحنیفه رحمه الله د مذهب په هکله ويلي دي:امام ابو حنیفه (رح) ساز اوسرود بدګڼي او ګناه يې بولي، همدا ډول د کوفې دامامانو لکه: سفیان(رح)، حماد(رح)، ابراهيم(رح)، شعبي(رح) او داسې نورهم دا ډول نظر لري.

دساز او سرود د حراموالي په هکله ددوی په منځ کې هیڅ اختلاف نشته، همدا رنګه د بصرې خلك ساز او سرود منع کوي او په دې کې هیڅ اختلاف نه لري، بې شکه دامام ابوحنیفه (رح) شاګرد قاضي ابو یوسف رح د هغه چاپه اړه وپوښتل شو، چې د یو کور له منځه يې د شپیلی او موسیقی غږ واورید(څه به کوي) ؟ نو ده وويل: دغه کور ته پرته له اجازې ور د ننه شه، ځکه د منکر منع کول فرض دي.

امام مالك رحمه الله د ساز او سرود او د هغه له اوریدلو څخه منع کړې ده، کله، چې دامام مالك (رح) څخه دسندرغاړي او ډول وهونکي په هکله پوښتنه وشوه، ده وويل: اياکوم عاقل هم دا وايي، چې سندرې صحیح دي؟

بلکې زموږ فاسقان او بدکاره خلك داکار کوي، تفسیر قرطبي وګورئ.

په اسلام کې د فاسق حکم دادی:

شاهدي يې نه قبلیږي، کله، چې مړشي نیکان خلك يې جنازه نه کوي، بلکې بې علمه او لااوبالي خلك يې جنازه کوي، امام ابن قیم (رح) د امام شافعي رحمه الله دمذهب بیان دارنګه واضح کړی دی.

دامام شافعي رحمه الله هغه ملګري، چې دامام په مذهب او لاره ورته معلومه ده په څرګندو ټکوکې د ساز او سرود حراموالی بیانوي او په هغه چاباندې، چې سرود حلال ګڼل ورته منسوب شوي، سخت انتقاد کړی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بديي پري ويلي، لکه قاضي ابوطيب طبري(رح)، شيخ ابو اسحاق (رح) او ابن صباع (رح) . په دې اړه اغاثة اللفهان وګوري .

دساز او سرود په اړه امام شافعي رحمه الله وپوښتل شوهغه وويل : د لومړي ځل لپاره د زنديقانو له پلوه په عراق کې دود او رواج شو ترڅو خلك دالله پاك د ذکر او لمانځه څخه وګرځوي.[16]په دې اړه الزواجر عن اقتراف الکبائر، او مجموع الفتاوی ۳۰ ټوك او ۲۱۲ مخ وګورئ.

ابن قيم رحمه الله ويلي دي: دامام احمد رحمه الله دمذهب په اړه عبدالله بن احمد دارنګه وضاحت کړی : مامې د خپل پلار (امام احمد) څخه دسندرو د حکم په اړه وپوښتل نو هغه راته وويل: سندرې په زړه کښې نفاق زرغونوي، زما نه خوښېږي، بيا يې دامام مالك رحمه الله قول ذکر کړ، چې ويلي يې دي : دا کار زموږ فاسقان او بدکار خلك کوي. اغاثة اللفهان کتاب وګورئ .

امام احمد(رح) د هغه چا په هکله وپوښتل شو، چې مړشو، يو زوی او يوه سندر غاړې وينځه ترې پاتې شول او دا يتيم ماشوم دوينځې خرڅلاوته اړ شو، امام احمد(رح) وويل: وينځه دې دبې عقلی له امله وپلورل شي، نه دسندرو ويلو له امله، نو ورته وويل شول، چې داديرش زره روپۍ قيمت لري، ښايي که د بې عقلی له امله وپلورل شي، نو بيا يې قيمت شل زره روپۍ کيږي، نو امام احمد(رح) وويل:دا وينځه د بې عقلی له امله خرڅيږي، امام ابن جوزي رحمه الله تعالی وويل: داپه دې دليل، چې سندرې ويل منع دي، که داسې نه وايي، نو د يتيم هلك مال ضايع کول روانه وو.

الجامع لاحکام القرآن وګورئ.

16 – الزواجر عن اقتراف الکبائر، او مجموع الفتاوی ۳۰ ټوك او ۲۱۲ مخ وګورئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

امام احمد(رح) دساز او سرود د آلاتو لکه، رباب او داسې نورو په هکله په واضح ډول سره ویلي دي، چې که دا آلات ښکاره ولیدل شي او د ماتولو امکان یې وي، باید مات کړل شي.

شیخ الاسلام احمد بن عبد الحلیم حراني رحمة الله علیه ویلي، څلور واړه مذهبونه وایي، چې د ساز او سرود آلات ټول حرام دي، ددې مذهبونو هېڅ یو پیرو ددې آلاتو په حرام والي کې اختلاف نه دی ذکر کړی. مجموع الفتاوی وګورئ.

همدارنګه یې ویلي دي، په دې پوه شه، چې دا ساز او سرود ددریو غوره او بهتره پیړیو دزور او قوت په درشل کې نه په حجاز، شام، یمن، مصر، مغرب، عراق، او خراسان کې ښکاره شوی دی او نه هم پد موده کې نیك، دینداره متقیان عابدان خلك دچکچکو او چیغو سره یوځای د ډول او رباب لپاره را غونډېدل، بلکې دا کار ددوهمې پیړۍ په ورستیو وختو کې رواج شو او کله، چې امامانو ولیده، بدیې وباله او خلك یې ترې منع کول. مجموع الفتاوی وګورئ .

په بل ځای کې یې ویلي: سندرې د بدو نفسونو شراب دي په نفسونو باندې هغه لوبه کوي ، چې د پیالو د لومړني غړپ څخه هم لوړه او او چته ده. مجموع الفتاوی وګورئ .

شیخ الاسلام دهغه چا په هکله، چې ساز او سندرو ته غوږ ږدي او اوریدل یې عادت شوي وي، داسې ویلي دي، چې څوك سندرې اوري داسې یې تراغیزې لاندې راشي، چې غږونه یې ویریدلي، بې حرکته چوپ او زړونه یې هغه لوري ته ور اوښتي وي. مجموع الفتاوی وګورئ. شیخ الباني رحمة الله علیه ویلي دي: څلور واړه مذهبونه د ساز او سرود د ټولو آلاتو په حرام والي متفق دي. [17]سلسله صحیحه ۱/۱۴۵.

---

[17] – سلسلة احادیث صحیحة ج ۱ ص ۱۴۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام ابن قيم رحمه الله ويلي دي: ته به داسې څوك وموميږ، چې ساز او سرود ته زياته پاملرنه كوي، مګر په هغه كې د هدايت اوسېږ لارې څخه په علمي او عملي ډګر كې كوږ والى موجود وي، د قرآن كريم داوريدولو څخه به يې د ساز او سرود اوريدلوته ډير زړه كيږي .

په بل ځاى كې يې دسندرو په هكله ويلي دي: دغه ساز او سرود د زنا لپاره زينه ده او د شيطان شريكول او د عقلونو پېتول او هغوى ته تغيير وركول دي، د قرآن كريم څخه د بل باطل او بېهوده څيز په پرتله بندوونكي او مخ اړونكي دي، ځكه نفسونه ساز اوسرود ته زيات ميلان لري او هغه يې خوښيږي .

ابن قيم (رح) ويلي: دقرآن كريم مينه او دسندرو غږونه د يو بنده په زړه كې نه يوځاى كېږي، زما د په الله جل جلاله قسم وي، چې د چا ساز او سرود عادت وي، نو دالله جل جلاله سره به د شريك نيولو څخه ونه ژغورل شي، نو كله، چې يو څوك په ساز او سرود پورې ونښلي او خپل عادت يې وګرځوي، نو د هر چا غلام ترې جوړكړي، په همدې ډول موږ ته داامامانو او علماؤ كرامو څرګندونې معلومې شوې، چې دساز او سرود دحراموالي او له هغه څخه په منع كيدلوېې بيان كړى دى.

استثناء (ځانګړتيا):

د ساز له آلاتو څخه ددريا د شرنګانيو څخه پرته په اخترونو او د نكاح په مراسمو كې د ښځو لپاره رواه ده، چې استعمال يې كېږي، په دې باندې صحيح دليلونه موجود دي .

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله ويلي دي، مګر پيغمبر صلى الله عليه وسلم په ودونو او د خو شحاليو په نورو پروګرامونو كې ځينې دساعت تيري لوبې روابللې، چې له هغو څخه يو په ودونو او خوشحاليو كې د ښځو لپاره دريا وهل دي، مګر په هغه وخت كې له نارينه و څخه يوهم داسې نه وه، چې يابه يې دريا وهله او يا به يې لاسونه پړكول او چكچكې به يې وهلې، بلكې په صحيح حديث شريف كې دا ثابته ده، چې پيغمبر صلى الله عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم فرمايلي دي، چکچکې د ښځو لپاره او تسبيح د نارينه و لپاره ده، په هغوښځو يې لعنت ويلی، چې ځانونه له نارينه و سره يو شانته کوي او په هغه نارينه و يې هم لعنت ويلی، چې ځانونه له ښځو سره مشابه او يو ډول کوي .مجموع الفتاوی وګورئ.

همدارنګه له حضرت عايشې رضی الله تعالی عنها څخه حديث روايت شوی، چې ويلي يې دي: حضرت ابوبکر رضی الله عنه زموږ کره راغی او زما سره دوه انصارې نجونې وې، کومې سندرې، چې انصارو د بعاث په جګړه کې ويلې وې، هغه يې زمزمه کولې، حضرت عا يشه رضی الله عنها وايي: دغه دواړه نجونې سندرغاړې نه وې، حضرت ابوبکر(رض) وويل: ايا د پيغمبر صلی الله عليه وسلم په کور کې هم دشيطان شپيلی غږيږي، يعنې سندرې ويل کيږي. په دې ورځ کوچنی اختروه ، نو پيغمبر صلی الله عليه وسلم وفرمايل: اې ابوبکره، د هر قوم لپاره اختروي او دغه زموږ اخترده. داحديث صحيح دی. [18]سنن ابن ماجه ۱۵۴۰ نمبر وګورئ اودغه راز، مجموع الفتاوی ۳۰ ټوک ۲۱۶ مخ وګورئ.

دا په هغه چا رد دې، چې ددواړو نجونو په دې کړنه او عمل يې د ساز او سرود په روا والي دليل نيولی. ابن قيم رحمه الله ويلي دي: دحيرانتيا خبره داده، چې تاسو ددوو ماشومو نجونو په سندرو، چې د بلې ماشومې نجلۍ عايشې رضی الله عنها په وړاندې په يادشوي شکل سره يې ويلې دسندرو په روا والي استدلال کوي او دا هم داخترپه ورځ دهغه عربي شعرونو تکرارول وو، چې د زړورتيا، جګړو، ښو اخلاقو او نيکو خويونو په هکله ويل شوې وه، نو په هغه باندې نه شي دليل کيدای، بلکې دا حديث شريف په اصل کې په همدوی دليل دی، ځکه حضرت ابوبکر رضی الله عنه دغه کار ته د شيطان شپيلی وويله، پيغمبر صلی الله عليه وسلم داخبره واوريده او رد يې نه کړه او دغو دوو ماشومو نجونو ته يې د ويلواو له هغوی څخه داوريدلو اجازه وکړه، ايا دغه کار

---

[18] – سنن ابن ماجه ۱۵۴۰ نمبر وکورئ اودغه راز، مجموع الفتاوی ۳۰ ټوک ۲۱۶ مخ وګورئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه څه دليل کيدی شي، چې تاسې يې کوئ او په هغه ښه پوه ياست، چې هرناروا عمل پکې وي او هر څوك يې اوري ؟

سبحان الله عقلونه او ذهنونه څنګه ګمراه شول. په دې اړه مدارج السالکين وګورئ.

ابن جوزی رحمه الله ويلي دي: حضرت عايشه رض په دې وخت کې ماشومه وه، له بلوغ څخه ورسته هيڅ له دې څخه د سندرو په هکله پرته له بد ګڼلو بل څه نه دي نقل کړي، قاسم بن محمد (رح) د حضرت عايشې رضی الله عنه وراره و، او له همد ې څخه يې علم حاصل کړی، هغه سندرې بدې ګڼلې او له اوريدلو څخه يې ممانعت کاوه، په دې اړه [19]تلبيس ابليس کتاب وګورئ.

امام ابن حزم (رح) او دسندرو روا والي :

مشهوره او معلومه خبره داده، چې امام ابن حزم (رح) سندرې روا بللې، لکه څنګه يې، چې په خپل کتاب المحلي کې هم ذکر کړي دي، مګر هغه څه، چې غواړو بايدخلك په دې وپوهوو، چې کله د امام ابن حزم (رح) ياکوم بل عالم په اړه واورئ، چې سندرې روا بولي، نو ذهنونوته يې دغه ورځني ساز اوسرود راشي کوم، چې په ټلويزوني چينلونو، راډيوګانو هوټلونو او کانسرتونو کې موجود دي، نو دا ډيره لويه خطا ده، ځکه دا ډول ساز اوسرود هيڅ مسلمان روانه بولي، داسې يولوی عالم خو په ځای پريږده، لکه امام ابن حزم (رح) غوندې، نو ټول علماء کرام دهغه سندرواو ساز په حرام والي سره متفق دي، چې فحشاء، فسق او يا ګناه ته انسا ن کشوي او تشويق کوي يې، موږ د نن ورځې ساز اوسرودوينو، چې څومره ثابت حرام څيزونه پکې منځ ته راځي، د ښځو لوڅ او بربنډ حالت دښځو او نارينه و ګډ بې حيا ګډون او اختلاط، د زنا اوبې لاری خواته ښکاره بلنه، د شرابو څښل، په داسې حال کې، چې سندرغاړې لوڅه او يالوڅې ته ورته د مرضي زړونو د بې حيا اووچو سترګو په وړاندې په داسې ډول د مينې او محبت بابولالې وايي، چې احساس او خيال يې په عقل خپلې منګولې

19 - تلبس ابليس کتاب وګوری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نښلولې وي او ټول کتونکي، ښځې او نارينه کاره واره يو په بل ځانونه وراچوي دالله جل جلاله په قهر او نافرمانی کې اخته خپلې غوپې وهي له همدې امله وايو: څوك، چې په خلکو کې دامام ابن حزم (رح) دسندرو دحلال والي خبره خپروي، په دې د پوه شي، چې پرته له کوم قيد اوشرط څخه په ټولنه کې ددې خبر ې خپرول څه تاثير لري، او اغيزې يې څه دي؟ نو دالله جل جلاله څخه ووېرېږئ، او په دې پوه شئ، چې ددې کار پايله څه ده؟ او بايد خپل ځان د الله جل جلاله په پاکه او سپېڅلې لاره برابرکړئ، بيا د په دې پوه شي، چې که دکوم شي په اړه امام ابن حزم (رح) اوياکوم بل څوك دحلال والي وايي او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم څخه په څرګند ډول د حرام والي امر راځي، نو تاته د الله جل جلاله په وړاندې د پيغمبر صلی الله عليه وسلم څخه پرته د بل چا امر منل کومه ګټه نه شي رسولی .

سليمان تيمي رحمه الله ويلي دي: که د دهر عالم اجازه او رخصت په يوه مساله کې ومانه يا د دهر عالم د خطا پيروي او تقليد وکړ، نو په تاکې ټول شر اوبدي راغونډ شول .

بې له شکه، الله جل جلاله فرمايلي دي: (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا [الحشر/7][20]

ژباړه : او هغه څه چې درکړي دي تاسې ته رسول (دالله) نو وايې خلئ، ويې نيسئ، قبول يې کړئ او له هغه څه نه، چې منع کړي يې ئ، (رسول الله) تاسې، له هغه څخه بېرته شئ (مه يې غواړئ)

او همدارنګه الله جل جلاله فرمايلي دي: (فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ [النور/63] [21]

ژباړه: پس ودويريږي هغه کسان، چې مخالفت کوي له امره (حکمه) ددغه (رسول زما) له دې نه، چې ورسيږي دوی ته څه فتنه (آفت په دنيا کې) يا ورسيږي دوی ته عذاب درد ناك په اخرت کې .

– الحشر سورت ۷ آيت شريف .[20]

– نور سورت ۶۳ أيت . [21]

(c) ketabton.com: The Digital Library

څومره ښه يې ويلي دي: علم هغه دی، چې الله جل جلاله ويلي وي او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم څخه ثابت شوی وي، بل دامت اجماع ده هڅه اوهاند يکې وکړه او له دې څخه وويريږه، چې د يو فقيه د نظر او د پيغمبر صلی الله عليه وسلم ترمنځ په ناپوهۍ سره اختلاف منځ ته راوړي .

د اسلامي ترانو او شعرونو د ويلو حکم:

دهغو اسلامي ترانو اوشعرونو حکم، چې د ساز او موسيقۍ له آلاتو سره مل نه وي په لاندې ډول دي:

د پيغمبر صلی الله عليه وسلم او د هغه د اصحابو کرامو رضی الله عنهم څخه دا ثابته ده، چې شعر يې اوريدلی، په خپله يې ويلی او د بل څخه يې دويلو غوښتنه کړې ده، داکار يې په سفرونو، کورونو، مجلسونو (بنډارونو) او ټولو مصروفيتونو کې په انفرادي (يوازيتوب) کې ترسره کړی، لکه حسان بن ثابت رض، عامر بن اکوع رض، او انجشه رضی الله عنهم چې په يوازيتوب سره او هم په ټولنيز ډول يې هم کړی، چې د خندق په غزا کې د کندې دکيندلو په برخه کې له حضرت انس رضی الله عنه څخه داسې حديث روايت شوی، چې ويلي يې دي: کله، چې پيغمبر صلی الله عليه وسلم وليدل، چې موږ دډيرې سختې لوږې او تکليف سره مخامخ يو، ويې فرمايل: اې الله ج دا ژوندپرته د اخرت له ژوند څخه کوم ارزښت نه لري، ته مهاجرينو او انصارو ته ښنه وکړه، صحابه کرامو په ځواب کې وويل: موږ هغه خلك يو، چې له محمد صلی الله عليه وسلم سره مو په جهاد کولو ترهغه پورې بيعت کړی دی، ترڅو، چې ژوندي يو.[22] داحديث بخاري په ۳-۱۰۴۳ مخ کې روايت کړی دی .

اوهمدارنګه اسلامي ترانې او شعرونه په غونډو او محفلونو کې ويل هم روا دي: ابن ابي شيبه (رح) په حسن سند سره د ابو سلمه بن عبدالرحمن رض څخه روايت کړی، هغه ويلي دي: صحابه کرامو د شعرونو له ويلو څخه مخونه نه وو اړولي او نه کمزوري او ضعيف وو، په خپلو غونډو کې به يې شعرونه ويل، د جاهليت

– صحيح البخاری ج ۳ ص ۱۰۴۳ . [22]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

کارونه به يې بدګڼل، خو کله به، چې له دوی څخه ددين په هکله څه وغوښتل شول (پوښتنه به په ديني مساله کې ترې وشوه) نو دويرې له امله به يې دسترګو سپين او تور سره ګډ شول (ډير احتياط به يې کاوه) [23]مصنف ابن ابي شبيه 8 ټوك 711مخ, دغه د ليلونه دشعرويلو روا والي ثابتوي، اګر که دا شعر د يوکس له خوا وي او ياهم د تراني په څير وويل شي، په داوړو حالتو کې روا دي.

په نري ښايسته او لوړ غږ سره شعر ويلو ته ترانه وايي. قاموس محيط.

دتراني ويلو لپاره ځيني قاعدې شته، چي علماو راته ټاکلې او هغه دادي چې:

١ – د تراني ويلو په وخت کې بايد د ساز له حرامو آلاتو څخه کار وانه خيستل شي.

٢ - بايد دومره زيات ونه ويل شي، چې د يو مسلمان عادت وګرځي او په هر وخت کې پرې مصروف وي، چې ددې له امله يې فرضونه او واجبات ضايع او له منځه لاړشي.

٣ - داتراني دښځو په اواز ونه ويل شي.

۴ - په دې ترانو کې بايد بد او حرام الفاظ استعمال نه شي.

۵ - بايد د بې حيا او فاسقو خلکو له غږ سره ورته والی ونه لري.

۶ - بايد ديته پام وشي، چې د تراني دويونکي داسې غږ نه وي، چې اوريدونکی په فتنه کې اچوي او په حرکت يې راولي، لکه څوك، چې سندرې او ساز اوري.

ددې موضوع په اړه د زياتو معلوماتو د ترلاسه کولو لپاره لاندې کتابونه وګورئ.

١- الاعلام بنقد الحلال والحرام دصالح فوزان ليکنه .

٢- السماع د امام ابن قيم (رح) ليکنه .

[23] – منصنف ابن ابی شيبه ج ٨ ص ٧١١ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ – تحریر آلات طرب د شیخ الباني لیکنه:

په پای کې اما م ابن قیم په خپل کتاب اغاثة اللفهان کې ویلي : په دې پوه شه، چې دسندرو لپاره ځینې خاصیتونه او ځانګړتیاوې شته، چې د هغې په اثر په زړه کې نفاق پیداکیږي اوپرې رنګیږي او داسې زرغون کیږي، لکه په اوبوسره، چې واښه زرغونیږي.

له خاصیتونو څخه یې:

دانسان زړه غافل او مصروفوي، دقرآن کریم د پوهې او په هغه کې د فکر کولو او په هغه د عمل کولو څخه یې بندوي، ځکه سندرې او قرآن کریم په زړه کې هېڅکله هم نه سره یو ځای کیږي، ځکه قرآن کریم انسان د نفسي غوښتنو له قبلولو منع کوي، په عفت او پاکوالي امر ورته کوي، د نفس دغوښتنو، د ګمراهۍ دلاملونو او اسبابو څخه یې لرې کوي، د شیطان له پیروۍ څخه یې منع کوي، خو ساز او سندرې په دغو ټولو دعمل کولو امرورته کوي او ښایسته یې ورته انځوروي، نفسونه یې په حرکت راولې ترڅو د ګمراهۍ لار غوره کړي، داخلي احساسات یې راپاروي او تکلیف ورکوي ترڅو، چې دهرې بدې په لور یې په حرکت راولي، چې په پای کې د روغ او رښتیا سره یوځای کړي، یوه ښکلې خبره ترې راوباسې، نو سندرې او شراب د یوشي غبرګوني ملګری دی، بې حیایی او بدیو ته د رسیدو لپاره د یوه جیلب جوړه آسونه دي .

اې مسلمانانو! خپل ځانونه او غوږونه له ساز او سرود څخه پاك وساتئ، د جنت په باغونو یې خو ندور اوخوشحاله کړئ، دقرآن کریم په حلقوکې ګډون وکړئ، د پیغمبر صلی الله علیه وسلم دخوږو احادیثو له زده کړې څخه ګټه واخلئ، ځکه ددې زده کړه له ګمراهۍ څخه لارښوونه، د سترګو رڼایي, تقوی او پرهیزګارۍ ته تشویق او هڅونه، د زړه ژوند یتوب ، د نفسي غوښتنو څخه لرې والی، چې دا په خپل ذات او اصلیت کې درملنه او رغونه ده . دالله پاك له عذاب څخه ژغورنه او دلیل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو باید د هغو خلکو ملګري وکړئ او ځانونه ورسره یوځای کړئ، چې الله پاك يې په اړه فرمايلي (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ [المؤمنون/3] .[24]

ژباړه : اوهغه(کسان هم بهرمن شول) چې دوی له ناکاره (بدو اقوالو اوافعالو)څخه مخ ګرځوونکي دي .

له الله جل جلاله څخه غواړم، چې مسلمانانو ته، په خپلو کارونو کې د پوهې له سمبالتیا سره جوخت، په خپل دين دثابت او کلك پاتې کیدلو توان ورکړي، بې شکه الله جل جلاله خپلوبندګانوته ډير نږدې او توبه قبلوونکی ذات دی. [25]

دوهم فصل :

په دنیوي ژوند کښې د ساز اوسرود ځینی اغیزي:

د موسيقي دنيوي اضرار:

اوس په نړی کې موسيقي د مخدره موادو په حيث پيژندل شوې ځکه هغه کسان چې له موسيقي سره عادت شوی د هغوی ټول فکر د موسيقی په هکله وی او د دوی په اعصابو باندې يو ډول سستي حاکمه وي او بيا دا خلك غير له شهوت، عشق بازی، ښکلا پرستی نه نور څه نه پيژني او د دوی عقل د موسيقي په واسطه داسې محا صره شوی وی چې بيا دوی له عفت او حيا، عدالت او انصاف، ورورولی او غیرت څخه خلا صيږي[26].

۱- دغم او مصيبت څخه په امان نه پاتي کیدل.

---

[24] – المومنون سورت ۳ آیت .

[25] - د لومړی فصل زيات معلومات می د این رجب السلفی له کتاب ساز و سرود از دیدګاه اسلام څخه اخستی دی .

[26] -آن لاین اسلامی لارښود وګوری .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ددعا نه قبليدل.

۳- په هغه مجلس يا محفل کې چې ساز او سرود په کښې وي د پرښتو نه داخيليدل.

۴.دنفاق سبب جوړيدل – دساز او سروددډيرو ترخو اغيزوڅخه يوهم دخلکو په منځ کې دمنافقت او دوه مخي صفت پيداکيدل.

۵- دزنا سبب جوړيدل .

۶- دخپل ناموس په اړه بې توپيره پاتې کيدل.

۷- دالله جل جلاله درحمت څخه محروميدل.

۸- دشيطان پرستش کول.

۹- دکورڅخه دخير اوبرکت ختميدل.

۱۰- دتش لاسی اومسکيني باعث کيدل.

۱۱- دزړه سختوالي.

۱۲- موسيقي د اخلاقي فساد مهم عامل دی. [27]

دنبوي سيرت په غونډوکې سازاوسرود:

پيغمبر صلي الله عليه وسلم فرمايلي دي: زه دساز اوسرود د آلاتو دله منځه وړلوپه خاطر راليږل شوي يم.

نن ورځ کوم محفلونه اوغونډې چې دپيغمبرصلي الله عليه وسلم دتوصيف اوتجليل په خاطرجوړيږي اوکوم شعرونه او نعتونه چې په کښې ويل کيږي په هغې کې ډير په زوراو ځوږ سره ساز اوسرود هم ويل کيږي چې دنوروترانو او دپيغمبر صلي الله عليه وسلم دنعت تر منځ کوم ځانګړي توپير نلري آيا ددي څخه زيات دپيغمبر صلي الله عليه وسلم په سيرت نوري ملنډې هم شته؟ ښځې اونارينه ډلې ډلې په راديو اوتلويزيون کې نعتونه وائي ښځې په بشپړ سينګار سره دتلويزيون په پرده راځي پداسي حال کې چې الله جل جلاله دښځې په اړه په قرآن کريم کې فرمايلي دي : (وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى [الأحزاب/33]

ژباړه : او تاسو پخپلو کورونو کې قرار ونيسی او تاسو د لومړنی جاهليت د زينت په شان زينت مه ښکاره کوی .

ددي سره سره چې نبوي سنت ترپښولاندي کيږي دپيغمبرصلي الله عليه وسلم دښکلي سيرت مخالفت کوی بياهم ددي طمع او هيله لري چې دالله جل جلاله رحمتونه به پري نازل شي، ددي څخه به دځمکي پرمخ لويه غلطي نوي ځکه چې دغه ډول ناروا کارونه دالله جل جلاله عذاب او عتاب ته دعوت اوبلنه ده ([28]).

- نن تکی آسيا ، اصلاح آنلاين و کورى .[27]

28 - دمحمد تقي عثماني داصلاحي اوتربيتي خطبوڅخه.[28]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

آیا واقعا سازاوسرود دروح غذا او دوصال سبب دي:

سازاوسرود دوصال سبب ندي بلکي په انسان کي دوصال خیال تحریکوي ، یواځني کارچي ساز اوسرود یي سرته رسوي دادي چي : دخیال او فکر څخه تیریږي دشکل او څیری جوړښت ته رسیږي ، موږ نه پوهیږو که چیري خلکو۔ په ځانګري ډول زموږ دګران هیواد ساده لوهو وګړو۔ سازاو سرود ته پدي بي حده پیمانه مخه نه واي کړي او واقعیتونوته یي نظر کړي واي څومره زیات به یي دترقي او پرمختګ لاروهلي واي .
باید دغه مهم ټکي ته وګورو چي: داصحیح ده چي د ساز اوسرود کوم خوځښت چي په انسان کي منځ ته راځي موږ دخپل حقیقي موجودیت څخه پورته کوي مګر کله چي ساز اوسرود ختم شي پخپل ځان کي یو حقیقي خوځښت احساسوو او وینو چي ساز اوسرود دیو سوري شکل ځانته نیولي وه او هغه دمنځه لاړ، مګر واقعیتونه په هغه پیمانه سره پاتي شول، که چیري دساز اوسرود دعاشقانو خبره رښتیا وي چي سازاوسرود انساني روح تصفیه کوي نوبیا ولي په شرق اوغرب کي کومي ذهني او رواني مریضي ،اخلاقي فساد چي منځته راغلي ،خبري کول دشرم ځاي دي؟
ددي څخه چي تیرشو ځیني وایي : چي هره ترانه (لهو) بي ګټي نده بلکي دهغي حکم دهغه شخص ترنیت پوري تړلي دي.
ښه نیت د نیړدیوالي سبب او مزاح داطاعت سبب ګرځي .
دغه ټکي هم دتوجه وړدي چي : یوه سندره پخپله اوهم څه چي په کښي دي لهو او باطل دي ،ځکه هغه تراني چي ویونکي یي پداسي ډول سره وایي چي خپل غږته ترنم ورکوي اویا قصداً اوریدونکي تحریکوي – لکه دکابل دهوټلونو ،موټرونو ساز او سرود چي د ډیرلوړغږپه سبب روغ شخص مریضوي زیات خبث خو یي لادا چي ځیني ښځینه سورلي موټروان ته دبکس څخه فیته ورکوي ،په ځانګړي توګه دطورخم او کابل پدي اوږده لاره،دکابل مزار،اوکابل تخاردلاري په اړه خوځه ویل عقل تغیروي، دتلویزیون خباثت خوپخپل ځاي پریږده چي په هندي اوایراني سریالونو یي خلك دهر کاروبارڅخه ویستل-اوپدي سندروسره غواړي چي ویده غرائزرا بیدارکړي مرضي زړونوته فریب اودوکه ورکړي.
ددي وضاحت څخه وروسته هراوریدونکی کولي شي پخپله مفتي اوفقیه شي که چیري داسي سازاوسرود ته غوږ ایږدي چي نفسي غوښتني یي راپاروي اوپه فتنه کي یي اچوي اوبي ګټي فکرونوته یي بیایي او حیواني غوښتني یي پر روحاني غوښتنو راجګوي نوپه ده لازم دي چي له اوریدو څخه یي ځان لیري کړي او دهغه لوري څخه چي دده دین، زړه او روح ته یي دفتني باد راځي ځان وساتي.
په حدیث شریف کي راغلي دي چي هوښیارانسان خپل وخت ددي څیزونو څخه پرته په بل څه کي نه لګوي:
١- دخپل ژوندلپاره کوښښ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- دآخرت لپاره تیاري.

۳- دحلالوكارونو څخه خونداخستل .

نوله همدي كبله بايد خپل وختونه په عادلانه توګه د دغه دريو څيزونو ترمنځ وويشو اوپدي باندي بايد وپوهيږو چي الله جل جلاله دهر انسان څخه دهغه دعمر په باره كي پوښتنه كوي لكه څنګه چي په حديث شريف كښي راغلي چي په څه ډول دهغه تير كړ اوهمدا ډول دځواني په هكله پوښتنه تري كيږي چي په كومه لاره كي دمصرف كړه.

سندري او نشه يي توكي :

دهغو څيزونو څخه چي ډيرزيات دځوانانو ذهنونه نشه كوي ،اوپخپل ذات كي دايوه نشه ئي ماده ده او هغه سازاوسرود دي دا دهغو څيزونو څخه دي چي هرڅوك پخپله طبع تري خوند اخلي مګر ددي ترڅنګ انسان دجديت څخه راباسي اوبي هدفه شخص تري جوړوي ،كوم ځوان چي زياتره وخت يي په ساز او سرود سره تيريږي اوپه همدي سره بلد وي هغه شخص په ټوليز ډول د ژوندانه دكارونو دټولنيزو اوسياسي چارو څخه غافل اوناخبره وي په همدي ډول كوم انسان چي په نشه يي توكو عادت وي نشي كولى چي يوجدي اوبا تصميمه شخص تري جوړشي ترڅو وكولاي شي چي په سياسي مسائلو كي فكراوسوچ وكړي .

ساز او سرود دانسان فكرداسي جوړوي چي په بل څه كي دفكر كولوجوګه نه وي .

دسازسرود او نشه يي توكو ترمنځ تړاو پدي ډول سره بيانووچي: سازاوسرود په ټوليز ډول دنشه يي توكو په رديف كي قرار لري ځكه چي دنشي داغيزو څخه په هيڅ ډول انكارنشي كيدي ،بلكي نشه پخپله ډولونه لري انسان كولاي شي چي خپل اعصاب په مختلفو لارو سره نشه كړي كله د**الكولو**په خوړولوسره ،او كله دهروئينو ګرد ،دپوزي له لاري په كش كولو سره ،اوكله دتزريق كولو په وسيله ،اوكله هم دانشه دغوږو له لاري ترسره كيږي.

ساز اوسرود اوكنسرت ته غوږ نيول داوريدونكي په اعصابو دنشه يي توكو په څير اغيزي كوي كله دومره سخت تاثير پري كوي چي انسان ديو بي احساسه شخص غوندي دخپل طبيعي حالت څخه راباسي او دهرڅيز څخه يي توجه اوفكر په بشپړډول راګرځوي .

دغه ټكي رښتيا كيږي چي ساز اوسرود دنشه يي توكو ټول عيبونه اوضررونه په ځان كى لري هغه فوق العاده تاثير چي ددي په وسيله منځته راځي همدا نشه ده كله دا اغيزي دومره قوي وي چي انسان خپل عقل اوهوش دلاسه وركوي اوپه غيرعادي حركاتولاس پوري كوي آيا ددي څخه به اوچته نشه هم وي !

كله چي انسان دساز اوسرود دنغمي تراغيز لاندي راشي په اعصابو يي يو ډول سستي او نرموالي منځته راځي دانساني مفاهيمو څخه پرته دشهوانيت ،عشق بازي، ښكلتيا نه نورڅه ددي بي عقل په نظر نه راځي پداسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډول يي داحساس او قوت مخ پوښلي وي چي ددي سپيځلو معناوو لکه ترحم ،ځوانمردي ،عفت ، حيا ، امانت ، برابروالى ،ورورګلوي ،لوړتيا، کوښښ ،هڅي ، مقابله ، دخپل هدف په لار کي استقامت ، داتولې دهيريدو په باد لاهوکړي .

يوعالم وايي: سازاو سرود داعصابو په نشه کولو کي دنشه يي توکو څخه هم زيات اغيزلري .

ساز اوسرود دطب له نظره:

يو دهغه عمده او اساسي واقعيتونو څخه چي تراوسه پوري يي حقيقت دډير وپوهانو اومحقيقينو څخه پټ وه ،خو دعلمي پرمختګ له برکته دهغه څرنګوالي ښکاره شو او پوهانو پدي اعتراف وکړچي : ساز اوسرود ډير زيانمن اثاراو اغيزي لري چي دعصبي سلسلي پرمخ پيداشوي او دسازاوسرود په اوريدوکي افراط اوزيات والي ډيرذهني اورواني مرضونه منځته راوړي دي.

دايوه ښکاره خبره ده چي په لومړي سرکي ساز اوسرود يوډول کشش او خوند لري چي دانسان دروح تل ته رسيږي او اوريدونکي دخپل ځان څخه بي خبره کوي .

ايا داسي څوك به هم وي چي دساز اوسرود دا بد او ناروا عمل به بد ونه بولي خوهلته ځيني داسي خلك هم شته چي داساحرانه خوندورو سندروپرې اغيزکړي او دهغه په ملاتړراولاړشوي اودهغه ارزښت يي دښايسته هنرونو په لست کي راوستي .

ځيني داسي خلك هم شته چي دسازاوسرود دتاوان اوضرر په اړه څه ويل کيږي دکوم فکر او دقت څخه پرته دا ښکاره کوي اووا يي چي :اوس په ځيني هيوادونو کي عصبي او روحي مريضان په سازاوسرودسره تداوي کيږي ،اودسرود ځيني آراموونکو آلاتوته ځيني ډاکترانو داوريدو توصيه کړي .

پدي اړه بايد پاملرنه وشي چي :

لومړی : دغه مطلب ترکومي اندازي تبليغاتي او تشريفاتي اړخ لري ، تبليغاتي اړخ يي لاپريږده خو دنړي په کوم يو علمي مرکز کي دساز اوسرود په وسيله ليونيان او روحي مريضان تداوي شوي او په هر کال کي دهغي مثبته نتيجه ددومره ډيرو روحي مريضانو په انډول څومره ده؟

دوهم: زياتره ډاکتران پخپله هم پدي عقيده دي چي په ساز سره د مريضانو درملنه ډيره کمزوري ده لکه چي (اسکريل) ليکي : زه پدي اعتراف کوم چي دساز اوسرود په وسيله تداوي ناکامه ده او يوه اندازه وخت هم پري ضائع کيږي .

دريم: دتجربي له اړخه ددي موضوع په هکله کوم قاطع دليل نشته پرته له هغه دسترګو دليدلو حالاتو څخه چي په غربي هيوادونو کي د رواني او ذهني مريضانو شمير ورځ په ورځ زياتيږي اوهمدارنګه دنړي لويو طبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرکزونو دا اعلان کړي چي : دساز او سرود ترټولو مهم اثر داعصابو کمزورتیا اوپه ذهني مرضونو اخته کیدل دي.

دذهني او عصبي مرضونو په تداوي کښي دساز او سرود رول:

دساز او سرود زیانونه دطب له نظره ډیزیات دي مګر وړاندي ترهغه چي دسازاوسرود دډیروبدواغیزو په تفصیل سره په څیړني پیل وکړم باید دغه ټکي ته پاملرنه وکړوچي دفیزیولوژي برخي پوهانو دانسان اعصاب په دوه برخو ویشلي :

۱- سمپاتیك اونباتي اعصاب:

نباتي اعصاب په دوه ډوله دي : سمپاتیك، پاراسمپاتیك. په بدن کي دسمپاتیکو اعصابو وظیفه داده چي : درګونو تنګوالي، دصافوغړو انقباض ( ) دویني دفشار دترشح اوکموالي ایجادیدل .

دنباتي اعصابو دغه دوه ډولونه (سمپاتیك،پاراسمپاتیك) چي په بدن کي یودبل مخالف اعمال سرته رسوي ترڅو چي دبهر څخه پرهغوي خوځښتونه اوتحرکات نوي راغلي دبدن نظم اوتعادل ساتي مګرکله چي دبهرنیو خوځښتونو په اثر ددغه دواړو عصبي سلسلوتعادل له منځه لاړشي بدن ته زیات شمیر جسمي اوعصبي زیانونه منځته راړوي .

یوددډیرومهموبهرنیو عواملوڅخه چي دسمپاتیك اوپاراسمپاتیك عصبي سیستم توازن اوتعادل په حرکت او خوځښت راولي دسازاوسرود ارتعاشات (څپي)دي.

سازاوسرود دغمګینی دتارونو اوفعالو سندروسره :کله پدي ډول دسمپاتیکو اوپارا سمپاتیکو عصبي سیستمونو تر منځ تعادل له منځه وړي چي دژوند اصول اوبنسټونه لکه جذب (راکشول) دفع کول ، هضمول ،ترشح کول ،د زړه ټکان ،دویني فشاراو نورمایعات ګډوډ کوي او انسان دډیرو نورو مرضونو سره مخامخ کوي.

وروسته له دي چي په لنډ ډول مو دفیزلوژي دپوهانو څیړني دانسان دعصبي سیستم په برخه کي څرګندي کړي اوس دډاکترانو اوطبي عالمانو اقوال او نظریات دسازاوسرود دزیانونو اوضررونو په هکله په لاندي ډول بیانوو:

دسازاوسرود مهم او خطرناك تاثیرات اواغیزي :

ساز اوسرود داعصابو دکمزورتیا مهم سبب دي، دنړی دلویو طبي مرکزونو په نظرپه اوریدونکي کي هغه مهم اثر اواغیزچي سازاوسرود یي پري اچوي داعصابو کمزورتیا ده نودغه موضوع پدي سره داهمیت وړده چي **اروپایي** دډیر مشکل سره مخامخ کړي ده څکه چي داعصابو کمزورتیا دنورومرضونو زیږنده ده دهر ډول بدني او ذهني تکلیف دپیداکیدو اساسي سبب اوعلت هم همدادي.

پدي چي دنړي دزیاتو طبي مرکزونو او علمي مؤسسو دڅیړنوله مخي دې نتیجي ته رسیدلي چي دذهني اوعصبي مریضانو اساسي اوتر ټولو لوي سبب همدغه سازسرود او کنسرت دي اودغه نظریه (تیوري) دزیاترو اروپایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

اوامريكائي پوهانو دتائيد وړګرځيدلي ده اوپه تدريج سره ټولو پوهانو په همدي نظريي دتائيد مهر ولګاوه تردي چي دزياترو اروپايي اوامريكايي پوهانو ،ليكوالانوله اړخه خپلو حكومتونو ته دا وړانديزوشو چي كوم خطرناك مرضونه چي دسازاوسرود په وسيله رامنځته كيږي بايد مخه يي ونيول شي چي تر ټولو مهم د اعصابو كمزورتيا ده كومه چي د سازاوسرود په سبب منځته راځي.

دكولمبيا دپوهنتون پروفيسور(ولف آدلر) وايي :دسازاوسرود ډيرغوره او زړه راښكونكي غږونه دانسان داعصابو په لړي ډيربد آثار او اغيزي منځته راوړي .

دده څيړنو په امريكا كي دومره تاثير وكړچي په زرګونو وګړي دده ملګري شول سازاوسندري يي په خپلو ځانونو حرامي كړي او ددي غوښتونكي شول چي دعام كنسرت مخنيوي وكړي .

ساز او سرود دزړه دسكتې اوټكان سبب كيږي:

د زړه دسكتي او ټكان دمهمو اسبابو څخه ساز اوسرود ته غوړايښودل ګڼل شويدي پدي اړه ډاكټر (آوريزن اسوت مارون) وايي: دساز څخه راغلې دانسان داخلي حركت او خوځښت دقلبي سكتې ترټولو لوی عامل اوسبب دی ځكه چي زياتره سازنده ګان دزړه په سكته (دريدو) سره مړه شوي دي ددي وضاحت څخه داپه ډاګه كيږي چي دانسان داخلي حركت كوم چي دساز په وسيله منځته راځي څو مره زيات خطرناك دي ،په انګلستان كي دماشومانو درواڼشناسی متخصص ډاكټر (رپرت) دزړه دټكان په اړه داعقيده لري چي ماشوم دموريه ګيډه كي دساز اوسرود تراغيزي لاندي راځي كه چيري حامله ښځه سازاوسرود ته غوږونيسي نوپه ګيډه كي يې دماشوم دزړه ټكان زياتيږي چي دغه حالت دشپږومياشتو څخه وروسته منځته راځي.

سازاوسرود دويني دفشارسبب كيږي:

دسازاو سرود دډيرو خطرناكو زيانونوڅخه يوهم دويني فشار دي ډاكټران پدي اړه خپلې نظريې لري چي په لنډ ډول يې څوبيلګې وړاندې كوم:

زياترو آلماني روان شناسانو داخبره ثابته كړې ده چي ساز اوسرود دويني فشارپورته اوښكته بيايي ،يو اروپايي ډاكټر دويني دفشار دلاملونو دڅيړنې په درشل كي كوم چي په نوي دنيا كي ډير زيات شوي دي ،دفشارآله يې په لاس وترله اوراديو يې چالانه كړه دساز اوسرود دمختلفو پروګرامونو په اوريدلو سره لاندې نتيجې ته ورسيد چې:

الف : په هره اندازه چي سازاوسرود ناخوښه اوغيرمناسب وي په همغه اندازه دويني فشار زياتيږي ،دساز اوسرود د اوريدلوپه مهال كوم آوازونه چي دروح دسستئ او ستړتيا سبب ګرځيدل په يقيني ډول دويني فشار دومره اوچت شو چي ډاكترې وارخطا كړاوحيران شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

ب: دساز اوسرود ځينې ډولونه داسې دي چې دآرامۍ اغيزې لري ترهغه وخته چې دوام لري دوينې فشاردعادي حالت څخه ډيرښکته کيږي.

ج: ساز اوسرود دډاکتر په روح اودوينې په فشار داسې اغيزې لرلې چې په يقيني ډول يې دهغه روغتيا ته ګواښ پيښاوه .

پروفيسور (هنګري اوګدن) دلويزيانا دپوهنتون دروانشناسۍ استاد چې پنځويشت کاله يې درواني ناروغيو په اړه څيړنې کړې په نيوز ويك مجله کې يې مقاله ليکلې وايي: ډاکتر(ارنولدفريدماني) دنيويورك دشفاخانې ډاکتر او دسردرد دکلينك رئيس دنور الکترونيکي ماشينونو په مرسته د مغز دڅپو تعين او هغه تجربې چې دزرګونو مريضانو دمراجعې اوراتګ څخه يې ترلاسه کړي ثابتوي چې :يو دډيرو مهمو اسبابو څخه چې دروحي اوفکري خستګۍ ستومانتيا او دعصبي سردردي باعث ګرځي سازاوسرود ته غوږايښودل دي په ځانګړې ډول هغه کسان چې په ډيردقت او بشپړپام سره موسيقي اوري.

ساز او سرود دارادې دسستوالي لامل دی:

دارادې دقوت ،کمزورتيا ،غير ارادي حرکات او خوځښتونه دسازاو سرود دحتمي زيانونو څخه ګڼل کيږي ، دساز اوسرود شوم اوبد سندريز غږچې دغږيزوکشولو په وسيله اوهمدارنګه متحرك آوازونه دا ټول توان او طاقت سستوي دبدن ټول اعضاء دانسان د ارادې توان څخه وباسي.

سازاوسرود دسستۍ اوکسالت لامل دی:

دسازاوسرود داغيزو څخه يو دسستۍ او افسردګۍ دحالت منځته راتلل دي په هره اندازه چې دانسان په اعصابو باندې سازاوسرود چاپيرشوی اومنګلې يې پرې لګولې وي په همغه اندازه دسستي ، اوټنبلي روح په انسان باندې غورځيږي په انسان کې دمطالعې شوق لږيږي ،استعدادېي کمزورۍ کوي ،دسازاوسرود هغه عميق اوزيانمن تاثيرات اواغيزې چې پراعصابوپريوزي ،فطري استعداد اوفکري نبوغ چې په تحصيل کې دپيشرفت او وړاندې توب اصلي لامل دی په بشپړډول له منځه وړي.

سازاوسرود دفکري رکود اوتاريکۍ لامل دي:

يوبل دقطعي اوثابتو زيانونو څخه چې سازاوسرود يې لري دادۍ چې يوعجيب فکري رکود په اوريدونکي کې منځته راوړي لويوپوهانو دغه حالت ته (دفکربندول) ويلي دي ،اوهمدارنګه د(آيين حفظ وتقويت حافظه) کتاب کې راوړي: دانسان دحافظې دختمولوداساسي عواملوڅخه سازاوسرودته غږايښودل دي.

سازاوسرود دقضاوت دتوان له منځه وړلولامل دی:

کله چې سازاوسرود دانسان په ذهن اواعصابو تسلط ومومي نوداسې يوحالت پرانسان راځي چې په بشپړډول دصحيح قضاوت اوسموافکارو څخه لاس په سر شي اوکله هم هرڅه دده په نظر يوشان ښکاري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سازاوسرود دباصرې (ليدنې) حس له منځه وړي:

دسترګو دفيزلوژي له پلوه ، دسترګو دعضلاتو سم اوصحيح حرکت ددوه ډوله سمپاتيك اوپاراسمپاتيك اعصابو په وصيله منځته راځي ،کله هم دباندنيوخوځښتونولکه سازاوسرود ،نوله همدي امله ددواړوعصبي سيستمونوتعادل له منځه ځي چي پدي مهال يو دډيرو بدواغيزود جملې څخه دليدنې قوت (د باصرى حس) کمزوري کوي.

سازاوسرود داخلاقي فساد اوهلاکت لامل دی :

دسازاوسرود هغه قطعي اوحتمي زيانونو څخه چې دموسيقی دبدوآوازونو په وسيله چې پوهان دهغي پايلې ته رسيدلي دي اخلاقي فساد اودفحشا خپرول دي ځکه چې موسيقي وګړي دشهوت په لور اودحيواني قوې دحرکت اوخوځښت خواته بيايي پدې ډول چې څومره دخرابو انساني موازينوڅخه لري موسيقي ډيره اوريدل کيږي ،په همغه اندازه ښکته اوناانساني اخلاق اوفساد زياتيږي ،لکه څنګه چې زموږپدې اوسنۍ تش په نوم ديموکراسي نظام کې دهنري بربنډوفلمونوښکارشوي يو اودتولي کفري نړۍ دملنډوځاي ګرځيدلي يو اوديوفرهنګي پلان شوي استعماري هجوم هدف ګرځيدلي يو داتول پدي چې دين مو پريښی داسلامي مقدساتو حمايت نه کوو،دکفارو مقابله نه کوو ، کفاروته مومخه ورکړي حتي ځيني لاداهم وايي چې ميلمانه دي اوکه دشؤون اسلامي دکوم عالم سره مخ شې هغه بيا وايي چې راغلي کفارمستامنين دي مقابله يې ناروا ده دحکم تعميل يې ضروري دي څومره دافسوس خبره ده دانه وايي چې دوي خو د ۵۲B الوتکو په زور راغلي دي زموږ هيواد يې نيولی هيواد مواشغال شوی .

الله جل جلاله فرمايي:(وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ [البقرة/120] يعني :هيڅکله به له تاڅخه يهود اونصاري راضي نشي تردي چې د دوي متابعت اوپيروي وکړې .

په زور راغلي خلك په رضانه ځي مصارف يي شوي دخپلې باطلي عقيدې لپاره يې سرونه ورکړي همدااوس زموږ په ګران هيوادکي دڅلوېښتوهيوادونو نظامي اډې موجودې دي زموږ دهيوادځمکه او فضاء دهمدوي په ولکه اوسلطه کې ده لاس موتړلي خولې موبندې ،که څه احساس اوخوځښت راکې پيداشي بيامودبيان دآزادی ،ديموکراسی د ډالري معاشونو په شووعدوسره غلي کړي ، درتبواومعاشونواوسنۍ ظالمانه نظام راته څرګندکړي ،راتلونکي مودسراب په څير راته وبريښوي...

خواي افسوس چې هم ايمان لاړواوهم پارلمان دآخرت ورځ ډيره سخته د5، دځانکندن زړه درديدونکي حالت دقبر عذاب ،دنکير اومنکر سوالونه او بياهم دبرزخ ژوند......

(c) ketabton.com: The Digital Library

سازاوسروددااحساساتو اوعواطفو دمنځه وړونکی:

دسازاوسرود دډیروبدوآثارو اواغیزوڅخه یوپه اوریدونکي کې داحساساتواوعواطفوله منځه وړل دي، ځکه سازاوسرود عواطف کموي اوورور ولې له منځه وړي، داسې ډیرتجربه شوي چې کوم خلك چې دانسانیت عواطف دمینې اومحبت حس یې داسې درجې ته رسیدلي وي چې په ډیره وړوکې حیرانوونکې منظري او کوچنې انځورسره تراغیزې لاندې راځي ،خوپه دوامدارډول دسازاوسرودپه اوریدو سره خپل عواطف اواحساسات داسې له لاسه ورکوي چې د زړه راښکونکو او ټکان ورکوونکو منظروپه لیدلوسره هم په دوي کې کوم کوچنۍ اثر اواغیزې ځاي نلري نوڅومره چې موسیقي زیاته اوریدل کیږي په همغه اندازه احساسات هم کمیږي باید دانکته په پام کې ونیول شي چې : ښایي کله سازندګان (چې موږ په پښتو کې ډمان ورته وایو) دځینو وړوکو منظرو په لیدلوسره ناآرامه شي آن تردې چې زیات به وژاړي ،بایددیته ځیر شو چې ددوی دغه ژړا ددوي دکمزورې ارادې او دقوت دتعادل دمنځه تللو ښکارندویې کوي نو داعصابو اوارادې کمزوری باید دعاطفې او احساس دموضوع سره اشتباه نکړل شي.

دسازاوسرود ډیربداثرات دانسان په وجودکې منځته راځی چې :

۱- دغیرت له منځه تلل.

۲- دسمپاتیك اوپاراسمپاتیك اعصابو دتوازن اوتعادل نشتوالی یعنې ددغه دواړو عصبي سلسلو دبې نظمی په صورت کې لاندې ستونزې اومشکلات منځته راځي: بیلابیل زیانونه اوخللونه لکه : سستي ، بې اراده توب ،سرګرځیدل ، بې اختیاره راغورځیدل ، دمعدې پرسوب ، عصبانیت .

۳- مانې (Manie) مرض یوډول لیونتوب دی چې بیلابیلې درجې لري.

۴- پارانویا(Parania) مرض یو ډول روحي مرض دی چې یو شخص ځان تر نورو ښه بولي یعنې بې ځایه دعواوې کوي.

۵- سیکلوتمي مرض: (هنري باروك) چې یو نړیوال پوه دی وایي: دایو ډول روحي مریضي ده چې مریض کله خاندي او کله هم خپل تندی تریو کوي او کله نیولي او غمجن وي.

۶- دعمر لنډوالی .

۷- داعصابو کمزورتیا.

۸- دماغي اختلالات لکه دمغز شورش ، روحي خوځښتونه اولیونتوب.

۹- دزړه اغیزې.

۱۰- دانتحاراوخودکشی وسایل.

۱۱- دوینې دفشارمریضي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- دفحشا لاملونه.

۱۳- داوریدلو دحس کمزورتیا اوله منځه تلل (دسامعې حس) .

۱۴- دلیدلو (باصرې) دحس کمزورتیا اوله منځه تلل .

۱۵- دجنایت سبب جوړیدل .

۱۶- دغیر طبیعي توجه جلبیدل.

۱۷- دبشري امتیازاتو اوفکري توانمندئ له لاسه ورکول.

۱۸- سستي اولټي.

۱۹- دشهوت راپاریدل.

۲۰- دځوانئ مرګ ،اودعمرله منځه تلل.

21- دمریتوب (غلامئ) پرې غاړې ته اچول.

۲۲- دلغوې او بیهوده لارې اختیارول.

۲۳- دوخت ضایع کول.

یو مهم ګواښ:

دنړئ ډیر مشهور پوهان اوڅیړونکي دساز اوسرود داصلي څیري دښکاره کولو لپاره ډیري څیړنې اوبشپړه مطالعه ترسره کړې په پایله کي یې کوم قانع کوونکي شواهد اودلائل لاس ته ندي راوړي چې دساز اوسرود ښایسته والئ وښیي ولي داتولې څیړنې یې زیانونه او ذهني ضررونه په ګوته کوي.

نو منطقي نتیجه یې چې موږ ورسره مخامخ نو داده چې دساز اوسروداصل، دخوند اخستلو احساس ، ذهني ضررد نافرمانئ دضرر ترڅنګ دالهي مکلفیت او دیني تعهد په مقابل کې په واضح ډول څرګندوي.

جناب موسوي صاحب وایي :په ځینې حالاتو کې چې ساز اوسرود ته یا هم هغه ساز او سرود ته چې ګومان کوم ممنوع اوحرامه دي غوږ ږدم او دافرض کړم چې دا ډول کارونه به حرام هم نوي نو لږ ترلږه یو نازك حد ته رسیدلئ یم چې یو پلوته په یقیني ډول دممنوعیت اوحرمت خواده خو څنګه چې دانسان نفس په خوند اولذت پسې ګرځي نو په تدریجي ډول قانون ترپښولاندې کیږي.

تجربه اواعترافونه:

الف:په لویدیځه نړئ کې دسازاوسرود دبندیدلوغښتنه هغه وګړي کوي چې ټول عمر دسازاوسرودپه څېراوي کې بوخت وه نن ورځ دخپل بد عمل څخه پښیمانه دي نوله همدې کبله ځینې امریکایانو ددې دبندیدلو غوښتنه کړې ده وایي: (دتنکیوځوانانو دوالدینو یوې ډلې"Tomarow"تومارو دپروګرام لاندې یې دامریکا دکانګرس ،،مجلس،،څخه وغښتل ترڅود <u>راك او رپ</u> موسیقي ممنوع اعلان کړي) ځکه د دوي دزامنو دله

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځه تللو سبب کيږي د دوي څخه يوه يې د " BBC " راديو ته وويل چې زما ځوي د رپ د آهنګ تر اغيزې لاندې رغلی چې دخودکشی يا انتحار تبليغ کوي . يو ډاکټر وويل : دغه آهنګ ته غوږ نيول د اوريدلو(دسامعې) دحس دکمزورتيا لامل کيږي .

ب: ديو مشهور آوازخوان نظر:

،،فرانکوبابتيوتو،، چې داتاليا هيواد د ،،راك،، دموسيقی مشهور آوازخوان چې اوس يې دغه شوم اوبد عمل پريښی دی د،،راك،، دموسيقی په اړه خپل نظرداسې بيانوي: ديو انسان لپاره دابس ده چې د،،راك،، موسيقي ته غوږکيږدي ترڅودشيطان تابع شي.

ج:دښاري ټولنې دريس نظر:

دماليزيا د،،کلانتان،، ولايت دمرکز دټولنې رېس ،،کوتابارو،، سازاوسرود منع اعلان کړل او وېې ويل : دولتي چارواکي داعقيده لري چې سازاوسرود غېراخلاقي کړنوته لارهواروي اودهمدې کار سبب کيږي.

دفرهنګي بد او ډير ناوړه تيري دجملې څخه يوهم دهنردنامه څخه بده ګټه اخستل دي اګرچې واقعي هنرپخپل ذات کې ښه دی مګر کله دغه پاك څيز دبدو خلکو لپاره ناپاك هدف اوموخې ته وسيله ګرځي ،هغوي هڅه کوي چې دهنر دغه صافې اوبه دفساد اوشهوتونو په ميکروب سره ګډې کړي اوهغه د((ګوارا)) دشربت په نوم دځوانانو په خولو کې ورواچوي ،دهنر ترپردې لاندې دځوانانو څخه دانسانيت هنرترې سلب اوله منځه يوسي ، دهنر په نوم نڅا، بد اوخراب سپورتونه (ورزش) ، غير اخلاقي سازاوسرود ،لوڅ اوبربنډ فلمونه اونور غير اسلامي اوناروا کارونه په ټولنه کې رواج کول ترڅو دلويديځ کفري فرهنګ ته دخپريدو زمينه اوفرصت برابرشي.

مکرځوانان بايد دغه ټکي ته ځيرشي چې هرفن ته هنرنه ويل کيږي ترڅو هغه په دوامدار ډول تعقيب کړي.

بلکې واقعي هنر هغه دی چې دانساني ارزښتونو ،او دانسان دانسانيت لپاره وې نه داچې دشهوتونو دخدمت او دشيطان دپيروی اوتابعيت لپاره ترسره کيږي ځکه که هرفن ته هنر ووايو نو بايد غلا ، قتل ، جنايت ،اوفريب بازی ته هم هنرووايو نوبايد غل ، قاتل ،جاني او فريب ورکوونکی هنرمند وبولو.له دې څخه وروسته بايد پام وکړوچې هغه اصلي فن کوم ته چې هنروايو په دوه ډوله دي:

لومړی: هغه فن چې دانسانيت داوچتوپوړيو دارزښتونو او دانسان دهراړخيزپيشرفت اوپرمختګ لامل ګرځي.

دوهم: بل هغه فن چې دشيطاني غوښتنو اودانسان دانسانيت دسقوط اوله منځه تللو لامل ګرځي.

نويقيناً دهنر ښکلې ټولنه دلومړي ډول فن په لرلوسره ښايسته ښکاري نه د دوهم ډول بد اونا مناسب فن په لرلوسره ،دلويديځ دکفري نړی دفرهنګ خپروونکي دغه هڅه کوي چې دځوانانو دغفلت اوبې پروايي څخه په ګټې اخستلوسره دواړه ډوله هنر ښه اوبد دهنر ترنوم لاندې ځوانانوته وړاندې کړي پدې سره دهنرترپرده لاندې دلويديځ کفري فرهنګ خپورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسيقي داستعمار دکاري وسائلو څخه ده:

دنړۍ اشغال ګران هروخت دوګړو دبيدارۍ اړپه ځانګړي ډول دځوان نسل څخه په ويره کې دي نوپه همدې اساس د دوې د ډيرو پراخه پروګرامونو څخه چې اشغال ګران يې دخپل اشغال د اوږدوالي په خاطر پرمخ بيايي ترڅو ټولنې دغفلت ،بې خبرۍ ، ناپوهۍ اوبيلابيلو بي ګټې پروګرامونو خواته کش کړي .

نن ورځ نشه يي توکي يواځې دتجارت لپاره نه کاريږي بلکې داشغال ګرانو دسياسي فعاليتونو مهم کاري وسايل دي ، چې دفحشاء دمرکزونو ، دقمار دکلوپونو اونورو ډيرو بدواوخرابو پروګرامونو په جوړولوکي تري کاراخلي چې له دې څخه يوهم دسازاوسرود پراخوالی دی چې دا د ډيرو مهمو وسايلوڅخه دي دوګړو دافکارو دنشه کولو لپاره پرې زيات ټينګار کوي نو ځکه زياتره نړيوالې راديوګانې زيات وخت په ساز اوسرود سره تيروي نو دټولنيزو ارتباطي وسايلو څخه يې اساسي اواصلي پروګرامونه همدغه ساز او سرود دی اوبس.

ځوانان دفساد اوفتنې په ډنډکښې:

الف: تحريکوونکي سازاوسرود : **دفساد دډيرو خوسا ډنډونو څخه چې ښايي ځوانان په کښې ولويږي يوهم دنڅاسره سازاوسرود دی.**

په عمومي ډول سازاوسرود په دوه ډوله ويشل کيږي:

الف:ډيربداوخراب سازاوسرود .

ب: لږبد سازاوسرود .

ډيره بده موسيقي هغه ده چې په هغه کښې دلهو اولعب مجلسونه اوغونډې وي انسان په شيطاني سوچونو کې ډوبوي دمعنوي کارونو څخه يې ليرې کوي ، دوهم ډول موسيقي هم څه ځانګړي امتياز نلري.

په اسلامي شريعت کې موسيقي اوريدل اودهغې آلې جوړول حرام دي اګرکه مستقيماً واوريدل شي اوياهم غير مستقيم لکه دټيپ کيسټې.

پدې کښې شك نشته چې سازاوسرود ته غوږ ايښودل او دشهوت پاروونکو آوازونو سره بوختيا دهغه زيانونو سربيره چې په اعصابو راځي دانسان روح اواخلاقو ته هم زيانته صدمه او ټکان ورکوي ځکه ساز اوسرود ته غوږ ايښودل انسان دغفلت اوبې پروايي حالت په وړاندې چې ډير زرله منځه ځي په انسان کې معنويات ختموي دپاکۍ اوعفت پردې شلوي او دالله جل جلاله سره ټينګ ارتباط له منځه وړي.

سازاوسرود ته دغوږ ايښودلوپه نتيجه کې انسان د الله جل جلاله د ذکر ، دعا اوزاري څخه لذت نه اخلي اوهميش شهواني اوشيطاني سوچونوکې ډوب وي ، که يواځې دموسيقۍ اغيزې دالله جل جلاله سره درابطې او زاري دلذت څخه محرميدل وي اوهمدامنفي اثر ولري نو داپرځاي اومناسبه خبرده چې انسان بايد دغه تباه کوونکو زهروته ورنيږدې نشي او دغه تاواني راکړې ورکړې ته ورونه دانګي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

ځوانان باید پردې پوه شي هغه زړه چې هروخت دیوفاسد او خوږ مزه آواز خوان غږ اوري په هغه کې دالله جل جلاله لپاره ځای نشته او نورمعنویات هلته ځای نلري ، دانسان روح داسې ده چې دوه ضد څیزونه په هغه کې نه ځائیږي .

آیا ددي څخه زیاته تاواني معامله (راکړه ورکړه) به وي چې یو انسان دشهوت پاروونکي غږ چې دیو بې احساس آوازخوان څخه یې اوري خپل ځان دالله جل جلاله دنیږدیکت او دهغه الله جل جلاله دمینې او محبت څخه محروم کړي ،دحیواني مزاجه شهواتو څخه دخوند اخستلوپه ډنډ کې ډوب شي اوخپل قیمتي ژوند وپلوري ،په مقابل کې دښځو اوناړینه ؤ مختلط آوازونه دغفلت او بې پروایي موسیقي پرې واخلي ، په یقیني ډول چې دایوه احمقانه اوزیانمنه سوداګري ده .

الله جل جلاله فرمایي : **{ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ [البقرة/16] }**

ژباړه: هغوي داسي خلك دي چې تیاره او ګمراهی ،(چې یودهغه دمعني اومصداق څخه موسیقي ده) ،، لارښووني اوهدایت ته ،،(چې یو دهغه معني اومصداق څخه دالله جل جلاله سره انس او محبت دی،،) عوض کړي یې دي نو دخپلې سوداګری څخه یې ګټه نده ترلاسه کړې هدایت اونیکبختي ته یې کومه لاره نده موندلې .

موسیقي هغه اخلاقي اومعنوي زیانونو چې لري یې ځني یی دادی لکه : دشهوتونو مینه ، دزړونو مړینه ، دالله جل جلاله سره دانس اومحبت دخوندڅخه محرومیت ، دپاکې اوعفت دپردوشلیدل ، دعقل کمزورتیا ، دګناه کولولپاره دفرصت ترلاسه کول، ددعا نه قبلیدل ، همدارنګه په اعصابو اوبدن باندې زیاتې ناوړه اغیزې لري چې نن ورځ دعلمي پلوه ثابتې شوي دي .

پروفیسور،،ولف آلدر،، وایي : سره ددي چې سازاوسرود زموږ اعصاب دنرموالي خواته کشوي اودخپل طبیعي حدڅخه یې باسي اوهغه خوځوونکي آوازونه چې دغړوپه حرکت سره منځ ته راځي اوداسي خولې (عرق) چې د طبیعي حدڅخه په زیاته پیمانه له پوستکي څخه وزي زیاتې ضررناکې دي ښایي دنورو مرضونولامل وګرځي.

دساز اوسرودزړه راښکونکې کیسټې (دټیپ فیتې) دانسان داعصابو په سلسله ډیر ناوړه اومنفي اغیزي پریږدي ، په ځانګړي ډول که چیرې هواګرمه وي نودغه تباه کوونکي تاثیرات زښت زیات وي.

ب: ناوړه اوغیراخلاقي فلمونه: یوهم دفساد دډیرو ککړوډنډونو څخه چې ښایي ځوانان په کښې ولویږي بربنډواو غیراخلاقي فلمونوته کتل دي چې دا د الله جل جلاله او اسلامي مقدساتو څخه دلیرې والي یومهم او اساسي لامل دی، له هغه ځایه چې ددین اوقرآن کریم دښمنان داسلامي امت سره دمخامخ جګړې څخه مایوس اوبې هیلې شوي دي نو ددي په هڅه کې دي ترڅو زموږځوانان دفساد خپرولو اسلامي اومعنوي ارزښتونو ترپښولاندې کولو اودبربنډوفلمونوپه لیدلوسره بې لارې کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن ورځ چې زموږ ځوانان دماديت ،شهوت غښتني ،دښه ژوند تيروني ،بي عفتي ،بي حيايي ، دذهن خالي والي دنامناسبو جامو اغوستل ، نامشروع اوناروا اړيکي ساتل ،بي بندوباري اوډيري نوري بي لاري دهمدغه بربنډو فلمونو ميراثه ده.له همدي امله دداسې بربنډو اوغيراخلاقي فلمونو جوړول خپرول اونشرول دهرچا او هر لوري له اړخه چې وي دټولنې سره ډيرلوي خيانت دی ځکه چې دا داسلام سپيڅلی دين ،الهي قوانين ټول ترپښولاندې کوي اوهمدافلمونه دانسان هرڅه له منځه وړي ، دايو منل شوي واقعيت دی چې دداسې غيراخلاقي اوناوړه فلمونو ليدل دټولو ديني ارزښتونو ،نيکو اخلاقو ،مذهب ،تقوی ،ديني غيرت اوټولو معنوي امورويه له منځه وړلوکي ډير مهم رول لري.څومره زياتوځوانانو ددي غير اخلاقي بربنډوفلمونو ليدلوسره دناپاکې اوبي حيايي لاره نيولې اونورې هم دهلاکت کندې ته ورټيل وهلي اوپه سلګونومشکلات اوربېرونه يي خپل ځان اونوروته پيداکړيدي.

زموږ ځوانان بايد دي مسئلې ته په ډيردقت او هوښياری سره وګوري ددسيسه کوونکو دفريبونو ښکار اوقرباني نشي اودانسانيت دښمن نشي ، اوپدي وپوهيږي که چيري ددي فلمونو په ليدلوسره لومړی ګام واخلي دوهم قدم پرته له کوم ځنډ څخه اوچتوي اوهغه ځاي ته رسيږي چې بيرته راګرځيدل يي ډيرسخت اوناشوني دي، ځکه دا ډول کارونه دهغوي لپاره دتروشو اوبو په څيردي څومره يي چې څکي په همغه اندازه نورهم تږي کيږي ،نن ورځ دغرب کفري نړۍ ددي بلاسره ترپوزوراغلي،ځوانان بايد پوه شي چې دخپل شخصيت ونه دهغه لاري په سرچې په بربنډوفلمونو يي ريښي دبيخه ايستلي شوي ونه کري ترڅو دهرزيان اوضررڅخه په امن پاتي شي،،. ځوانان بايد پدي پوه شي چې دلوڅو اوغيراخلاقي فلمونو کتل د دوي لپاره دهغه اورپه څيردي چې په هواء کې بل اوټول اطراف يي ګازونيولی وي ، اوداسې لمبې تري اوچتيږي چې هرڅه يي مخې ته راشي سوځوي يې اوپه ايرويې بدلوي.

نوپه يقيني ډول غيراخلاقي فلمونه داستعدادونو دوني بيخ له منځه وړي ريښې يې پري کوي ، دانسان روح تخريبوي اوکله يې ماهيت هم له منځه وړي، اوانسان په يوهوس لرونکی موجود بدلوي،حيوان صنعته ، پست اوبي شخصيته څيزتري جوړوي.

ج:دساعت تيري غونډي اومجلسونه :

دفساد اوهلاکت دډنډونو څخه چې په ټولنه کې دلويديځ کفري فرهنګ دخپراوي لپاره کارکوي يوهم دساعت تيري مجلسونه دي پدي کي لهو اولعب دوخت ضايع کيدل ، دښځو او نارينه ؤ اختلاط .... منځ ته راځي ، نوهغه کسان چې ددي ناوړه اوکرغيړن کفري فرهنګ لپاره کارکوي دداسې پټو محفلونو اوغيرشرعي مجلسونو دجوړيدو لپاره ګومارل کيږي ،دخپلودوستانو څخه غواړي چې دعيش اوعشرت ، ساعت تيري پداسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

مجلسونو کې د څوساعتونو لپاره ورګډ شي د خوشحالۍ اوخوښۍ په نړۍ کې ورننوځي ترڅو دغیر اخلاقي نڅاګانو ، ساز اوسرود ،لهو اولعب ، اتڼ او داسې نورو ناروا کارونو په کولو سره لذت واخلي.

ګران ځوانان باید پدې پوه شي چې پدې ډول مجلسونواوغیر شرعي ناروا خوښیو کې ډوبیدل دخپلو ټولنیزو او معنوي پرمختګونو خنډ کیږي ، که چیري په خوښیو اوخوشحالیو کې ډوبیدل دبریالیتوب اولوړوپوړیو ته درسیدونښه وي ، نوباید عیاش اوساعت تیري خلک ترټولو غوره او داوچت مقام لرونکي وی مګر دوي دموجوداتو ترټولو بد اوپست وګړي شمیرل کیږي ، دنفساني غوښتنو دهغو څپو په مقابل کې چې دتقوی اودینداری سره په جګړه دي دقوي ارادې نشتوالی دشیطاني هوسونو په جیل کې ورتیل وهلي دي ، نوهیڅکله داسې یو چاته انسان نشي ویل کیدی بلکي دایو بې ارادي ،بې آزادي ،بې شخصیته ، بندي موجود دي چې هیڅ وخت دحرکت توان نشي پیداکولی.

ددي مجلسونو ډیره ښکته مرحله داده چې ځینې د واده مجلسونه ډیربې کفایته ، بې احساسه خلک جوړوي ، اګرچې واده اومراسم یې په شرعي لحاظ ښه کاردي پدې ډول چې دپیغمبر صلی الله علیه وسلم دسنتو مطابق ترسره شي ، مګر په ډیرتاسف سره باید وویل شي چې دواده دغه سپیڅلی سنت کله پداسې بدو اوناوړه اعمالو سره ککړشي،

چې پداسې محفلونو کې دیو متدین او ملتزم انسان ګډون ډیر سخت اوناشونی ګرځي بلکي ځینې داسې رواجونه هم شته چې په هغه کې اسلامي احکام په هرڅه اوهرچاوړاندې ګرځي ، ځینې داسې دینداره او اصیلې کورنۍ هم پیدکیږي چې په هیڅ وخت او حالت کې خپل اصلیت اوشرافت دلاسه نه ورکوي او هیڅ کله دیته نه حاضریږي چې د واده دمراسمو په بهانه غیر شرعي اوناوړه کارونه وکوري مګر په ډیرتاسف سره باید ووایم چې د ودونوپه ځینې مجلسونو کې اسلامي احکام اودیني ارزښتونه ترپښو لاندي کیږي دفاسدو خلکو دسؤ استفادې لپاره فرصت په لاس ورځي ،په څرګند ډول پداسې ودونوکې دالهي اوامروپه خلاف عمل کیږي کله هم دلویو ګناهونو څخه لکه دشرابو څښل ، اختلاط ، دساز اوسرود اوریدل ، دنامحرمو نارینه ؤ سره دښځو خبرې اوغیر مشروع نظرونو څخه ځانونه نه ساتل، نو په یقیني ډول دداسې خلکو اوکورنیو سرنوشت دښه والي خواته نه ځي ، ځکه هغه ژوند چې دالهي معصیت او اسلامي ارزښتونوته په نه پام کولو سره رامنځته شي ښه پایله نلري .

ګرانو ځوانانو : دواده په هغه مراسمو کې چې ناروا دودونه اوغیر اسلامي کارونه لکه دساز اوسرود اوریدل ، دنامحرمو نارینه ؤ په مقابل کې دحجاب نه مراعاتول ، دشرابو څکل ، غیر اخلاقي نغمې اوترانې اوریدل اوهمدا رنګه نور زیات ناروا او غیر شرعي کارونه ترسره کول نوځوانان باید د دا ډول محفلونو دګډون څخه په کلکه ځانونه وساتی ځکه چې دفتنې او فساد په ډنډونو کې یې دډوبیدو ښه فرصت دی ، خو که چیري څوك پدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیت ګډون په کې کوي چې د دا ډول ناوړه اوغیر شرعي اعمالو مخه ونیسي نو بیا ښه کاردي او که نشي کولای نو بیا پدي کې ګډون هغوي ته دتائید مهر لګول اودفساد خپرولوته نوره زمینه برابرول دي.

د: خراب اوناصالحه خپلوان :

ناصالحه خپلوان اوفاسد کسان دځوانانو لپاره دفساد اوبربادۍ اصلي لامل ګڼل کیږي ، نوهرځوان چې دخرابو خپلوانوسره کوم قدم اوچتوي په اصل کې دادتباهۍ اوهلاکت خواته قدم پورته کول دي ، په حقیقت کې خراب دوست دانسان دښمن دۍ مګر داډول خلك ظاهراً سړي ته ځان دوست وریپژني ولې په اصل کې داخراب دوستان دي چې دستونزوځخه پرته بل څه منځته نه راوړي ، نوهرهغه ځوك چې دبدوملګروسره ګرځي پاك خلك دناپاکانو سره ناسته پاسته ولري دغه غیر اخلاقي مریضی ،او معین فساد پاکوخلکوته هم ورځي ، کله داسې هم کیږي چې پخپله دغه ستونزې ته متوجه نه وي ، دنا اهله اوبدو ملګرو په سبب داسي متاثر کیږي چې دهغو سره کټ مټ ورته والی مومي ، ټول کړه وړه ، نظریات ، راکړه ورکړه یې دیوفاسد اوبي دینه شخص ښکارندویي کوي لکه څنګه چي یونیك انسان او صالح دوست دسړیتوب روحیه پرته لدي چې مقابل شخص وپوهوي هغه ته نقلوي او دانسان په پرمختګ اوښه بدلون کې مهم رول لوبوي همداډول بد دوست دانسان په سقوط اوغورځیدوکې هم مهم رول لري.

کله هم ځوانان داسې فکرکوي چې پخپله ځوك پاك وي هیڅوك نشي کولای‌چې په هغه منفي اغیزوکړي نوپدي لحاظ داخه مهم شي ندي چې چیرته لاړ دچاسره کښیناست او خپل ملګري یې څه ډول غوره کړه، مګرداهم بایدوویل شي چي دایو غلط اوشیطاني فکردي چي دانحراف اوبي لاري اصلي لامل شمیرل کیږي ، دایوه داسې خبره ده چې ځوك ووایي: که چیري روغ انسان په هرځومره میکروبي ماحول (چاپیریال) کې ژوند وکړي میکروب دده بدن ته نشي ننوتي ، مګر دایوناشونی کاردې چي په داسې یوچاپیریال کې ځوك سالم اوغوره ژوند ترسره کړي ، په یقیني ډول باید وویل شي چي بد اوخراب ملګري دانسان لپاره دمیکروب څخه کم ندي بلکي دسالم بدن دناروغتیا لپاره ترمیکروب ډیرزیات خطرناك اومهم دي.

باید دملګروپه غوراوي کې زیات ځیر کتیا وشي ځکه زموږ ډیري ستونزي د بدوخلکوسره ګډ ژوندانه نه راولاړي شوي دي ، کله چې انسان دزانګوڅخه دژوندانه په لور قدم ږدي نو دټولنې دهر ډول خلکو سره مخامخ کیږي یو پریو دداسې چاسره یو ځاي کیږي چې په پایله کې دبدوخلکو سره دپیژنګلوي په اساس دبدی اوتباهۍ ډنډ ته غورځیږي ، ښایي چې بد ملګری خپلو ملګروته دبدو رسولو قصد ونلري مګر دلړم په ځیر داطبیعي خاصیت لري چي همیشه نورچیچي اوخپل په زهرو لړلي اخلاق دنورو روحونو ته ننه باسي ، ځیني خلك پخپل ځان دپاکي اوغوره والي باورلري چې پخپل ګومان سره دبدوخلکو سره اوسیدل او ژوند کول کوم ضرر اوزیان نه ور رسوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

، خپل شخصیت دومره لوړ او اوچت بولي چې بد اومنفي اخلاق به دوي ته کوم زیان ونه رسوي ولې ددې څخه ناخبره دي چې **داور ترڅنګ پخته به** حتما اور اخلي او د **تېرې ترڅنګ شیشه** به حتما روغه نه پاتې کیږي .
خو د بده مرغه انسان داسې جوړ شوی دی چې فساد ، بدبختي ، رذالت او بدي ډیرزر اغیز پرې کوي لکه باروت چې په یوه توکمه اور اخلي او دخپل منځ نه سوزي ، څوك چې پخپل ښه توب اوبهترۍ مغرور وي او د بدو ،ناوړه خلکو سره دملګرتیا نه ډډه نه کوي دداسې چا په څیر دي چې دسیل په مخ کې کور جوړ کړي او پدې فکر وي چې هر څومره قوي سیل به هم دده دکور تهداب ته څه زیان ونه رسوي.

دجرمونو اوفتنوڅخه دمخنیوي لار:

١- **ایمان** : دایمان د اغیزو څخه یوهم دفتنو، فسادونو، حق خورۍ، ظلم ، تیري او ټولو جرمونو څخه مخنیوی دي ، هغه هیوادونه چې دفساد او فتنوپه ډندونوکې ډوب شوي غواړي چې دفساد دلاملونو دله منځه وړلو پرته دهغه په ضد جګړه وکړي پدي باید وپوهیږي چې دمعلول په ضد جګړه دهغې دعلت نه بغیر ناشونې ده ، مادي ګړي هغه علت دي چې معلول يې یوه ناسالمه ټولنه ده، که چیرې په ټولنه کې ایمان حاکم وي پرته له کوم خنډه ټولې فتنې له منځه ځي . ایمان دمختلفو اړخونوڅخه کولای شي چې دجرمونو،فتنو اوټولوناوړه کارونو مخه ونیسي چې ځینې يې په لاندې ډول ذکرکیږي:
١- **څوك چې په الله جل جلاله ایمان لري** نوخپل ځان په الهي محضرکې موجود بولي په دې عقیده لري چې ټول مخالف اعمال اوکړني يې حسابیږي اودخپلو بدو اعمالوجزا ورته رسیږي نو په همدې اساس باید هڅه وکړي چې فتنوته نیږدي نشي.
٢- **دالهي عبودیت په اساس** : انسان دداسې یو حالت سره مخامخ کیږي چې هغه په نفساني غوښتنو اوشیطاني تمایلاتومسلط کیږي چې دشهواني غرایزو کومې چې دټولوجرمونواصل اواساس دي مخه نیسي.
٣- **هغه څوك چې ایمان ولري** دالله جل جلاله سره دخپل ځان دبشپړتوب دنیژدیکت احساس کوي ، له همدې امله څوك چې دفتنواومفاسدومرتکب کیږي کوم چې الله جل جلاله ته درسیدویومحکم دیوال دی له منځه وړي .
۴- **ایمان انسان ته عزت** ،ارزښت اوشرافت وربښي مومن انسان هیڅکله دفسادونو،فتنوپه شیطاني او نفساني ذلیل دام کښې نه لویږي . دوړاندې بیان څخه ښکاریږي چې ایمان دجرمونو اوفتنو په مخنیوي کې ډیر مهم رول لري له همدې امله کوم خلك چې دفتنې په لار درواني انحرافاتو ټولنیزو او کورنیزوبې لاریوپه وړاندې قرارنلري باید دخپل ایمان په تقویت کې هڅه اوهاندوکړي .
که نن ورځ دلویدیزکفري نړي ته دواقعیت په نظر وګورو نو دې ټکي ته به متوجه شوچې په افرادوکې دایمان اودمعنوي خلانشتوالې ،په ځانګړي ډول په ځوانانو کې دډیروناوړوکارونو دکیدولامل ګرځي اوبشري ټولنه يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزياتومختلفو اخلاقي ككړوالي سره مخامخ کړي ده ،نن ورځ په ټولنه کې دايمان دنشتوالي په اساس ډيري ناخوالې لکه خپل سري ،بي حيايي ،غلاګانې ،په نشه يي توکوروږديوالی ،نامشروع جنسي اړيکې ، په فحشااومنکراتوککړيدل ،قانون ماتيدل او داسې نورچې ورځ په ورځ زياتيږي.

ډيروځوانانو ددې فتنواوفسادونوپه وجه خپل ځانونه تباه کړي خپلې کورنۍ يې په حيرت کې اچولې اوخپله ټولنه يې دزياتو ناخوالو اوکړاونوسره مخامخ کړي ده چې دجرمونو اوفسادونو زياتې شميري ددې مطلب ښکارندويي کوي .

۲- رواني آرامتيا: دهرانسان دفطري غوښتنوڅخه يوهم دخپل ذهن اوخاطر آرامول دي نوټول انسانان داغواړي چې ديوځپانده اوخطرناك بحرڅخه دآرامی اوقراری ځنډې ته ځانونه ورسوي اوديته لارومومي په همدي ډول يوائې دآرامي(سپيڅلي ايمان) **ونه** کولای شي خپله دسوکالی ميوه ټولوانسانانوته وړاندې کړي ،بي له شکه ديوانسان لپاره آرامتيا اوسوکالي اساسي اوترټولومهم سبب په الله جل جلاله ايمان لرل اودخپل سپيڅلي دين احکام منل دي.

ځکه که دانا آرامي د کوم دنيوي څيز دلاسه د تللوپه خاطر وي نو ايمان موږته دا راښيي چې هرشې دالله جل جلاله په لاس کي دي اوهرڅه چې انسان ته پيښيږي هغه دانسان په ګټه وي، اوياهم ناارامي دمرګ له ويري يا دراتلونکي کوم څيزدلاسه دتللوپه اساس وي، خوايمان مرګ ته نشتوالي اوفناکيدل نه وايي بلکي داديو هميشني ژوندپيل بولي چې دا ټول دمؤمن لپاره خوښي او خوشحالي ده.

اوياهم ناآرامي دکوم ظاهري شکست او ناکامی لامل بولي خو ددين په هنداره کې بيا ناکامي نشته ،ځکه ترهرڅه مهم دالله ج حکم منل دي او دهغه ظاهري اوسمدستي پايلي ته توجه نه کول، ځکه دهرڅه پايله دالله ج په لاس کې ده اوترهمدغه الله ج پوري اړه لري.

اوياهم ناآرامي: داخلاقي وجدان دشکنجه کولوپه اساس منځ ته راځي چې دلويو جرمونو په کولوسره رامنځته کيږي چې ايمان انسان دجرمونواوګناهونوپه ډنډ کې دغورځيدوڅخه ژغوري.

نوذهني نا آرامی اساس اوبنياد په الله ج دايمان دنشتوالي څخه منځته راځي په همدې اساس دايمان دشته والي په صورت کې انسان دواقعي آرامتيا لوړې پوړی ته رسيږي ، الله تعالي فرمائي : { **أَلا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

} [الرعد: 28]. ژباړه : خبرداراوسی چي يوازي دالله ج په ذکرسره زړونه آرام اخلي . له همدې امله په ځوان نسل لازم دي چي ورځ په ورځ ديني زده کړې زياتي اودايمان غښتلتياته پام واړوي اوهم خپلي ټولنې ته خدمت وکړي.

داسلامي تمدن ارزښت:

په يقيني ډول هغه دين چي دانساني ژوندانه ټول اړخونه اوځانګې يي رانغښتي، اوهغه ژوند چي دعقيدې او واقعتونو خواته يې رابولي په يوځانګړي ډول يې انځوروي داسې دين ته ناشوني ده چي ديوخاص تمدن لرلوپرته خپل ژوند وساتي ، هو: داسې دين دځان لپاره ديوي مناسبې فضا غوښتونکې دي چي دخپلوموخو او ارزښتونوته په ترلاسه کولوکې ورسره ملګرتيا وکړي ،له همدي امله داسلام دين دنورو دينونو په پرتله يو ځانګړي اوممتازځاي لري فرايضو او عبادتونو ته زيات ارزښت او اهميت ورکوي ددي په اړه دخاصو قواعدو اوځانګړوضوابطو په بيانولو سره يي ښوولي دي ، په اسلامي جهان بينۍ کې يې پاکی اوسپيڅلتياته ځانګړي ځای ورکړي.

داسلام له نظره پاکي د نظافت سره مترادفه کلمه ده ، همدا ډول يواځي د اخلاقي جنايت څخه ځان ژغورلوته عفت اوپاکوالی نه وايي بلکې عفت اوپاکي دواړه لغتونه په اسلام کې ژور اوپراخه معناوې لري ، له همدې امله اسلام اصلا ړلويديزتمدن سره هيڅ ډول سازش اونږديوالی نه مني،کوم چي په تاريخي لحاظ ترځانګړو لاملونو اوشرائطو لاندي منځته راغلي وي اوپه داسې چاپيريال کې يې رشد اونمو کړي وي چي ترزياتې مدي پوري مادي پرستې اوددين سره دښمني پري حکومت کړی وي نو څنګه کيداي شي چي په هغه کې به پاکوالی اوسپيڅلتيا موجوده وي.

علامه ډاکتراقبال چي پخپله هم دلويديزي نړي دتمدن او تاريخ پوهانو څخه دی په يوه ډيره لنډه جمله کې يې دغه واقعيت ته اشاره کړی وايي: ددغه تمدن اوپرمختګ روح او اساس دعفت او طهارت سره اوږد واټن لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلامي تمدن کې دعباداتونو نظام دپاکوالي سره بشپړه رابطه او تړون لري مګر دلویدیزتمدن داسې ندی.

اسلامي تمدن زړه اوسترګو پاکوالي ، دنظر اوفکرپاکوالي ته بلنه ورکوي ولې غربي تمدن یوائې دقانون اوچاپیریال پیژندني له نظره ارزښت ورکوي اوبس ، که چیري عمومي فضا اویاهم مقابل لوري دکوم کاراجازه ورکړي دهغه بدکاریدي له منځه ځي اوله هغه وروسته دعزت اوپاکۍ ضد نه کنل کیږي ، په پایله کې قانون رواج اوچاپیریال ته تسلیمیږي اوبس.

اسلامي تمدن حجاب اوسترلازم بولي مګر غربي تمدن حجاب اوستر ته کوم ارزښت نه ورکوي او دا دبشر دحقوقومخالفت بولي بلکي په لومړي مرحله کې پخپله دپردي اوحیاپه ضد اقدام کوي اوهغه یووروسته پاتي کاربولي.

اسلامي تمدن دنر اوښځې آزادانه اختلاط ردوي : اوداکار دټولنې لپاره داخلاقي فساد منبع او دکورني نظام دپاش کیدو او له منځه تللو لامل او سبب بولي ولې دغه سرطاني داني ته لویدیزتمدن یو انساني ضرورت او اساسي اړتیا وایي ، کوم حالت چې موږ مسلمانان په ځانګړي ډول افغاني مظلوم اومحروم ملت یې دسرپه سترګو ویني دښځو اونرو اختلاط په دولتي ارګانونو، غربي صلیبي تش په نوم خیریه مؤسسو کې دي حدته رسیدلې چې زیاتره ښځې دهغوي دجسمي ښکلا په اساس په کارونو ګومارل کیږي ، زنا بالکل عامه شوي (د رمضان په مبارکه میاشت کې موږ ملګري د دولتي دفتر څخه راووتو ګورو یو ځوان د امنیتي کسانو په منځ کې وارخطا ولاړدي پوښتنه مو وکړه څه خبرده هغوي وویل دانګورو په باغ کې یې دیوي نجلۍ سره په ربا ورځ زنا کوله او موږ راوست ، سبا شو، موږ دیو څه ناڅه سزا او جزا اوریدو ته په تمه وو خو هغوي وویل نجلۍ ویل زه یوائې په اطاق کې ویریږم بیا مو دواړه هلك اونجلې دري ساعته په یو اطاق کې بندي کړل په پاي کې د نجلي خور راغله او زیات فریادیي کاوه زموږ هم زړه پري وسو او پري مو ښول) دا د غربي تمدن یوه وړوکې بیلګه ده پدي ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

هره ورځ په زرګونو مثالونه دهیواد والو په وړاندي رامنځته کیږي خو افسوس چې ضمیر مړ دي احساس نشته ، تش په نوم د دیموکراسۍ اتڼ ته بې دینه خلك غړمبیږي .....

سربیره پردې نورزیات اساسې او اصولي توپیرونه چې داسلامي تمدن له نظره لکه عکس ، تصویر ، دسپي ساتل د طلا ،سپینو زرو او وریښمو کارول دنارینه ؤ لپاره داتول ځیزونه او داسې نور دغربي صلیبي تمدن سره په بشپړ ډول توپیر لري.

پدي اساس په لوستونکو لازم دي چې دعقاعدو، عباداتو سنتو، مستحباتو ، نبوي سیرت او اسلامي عاداتونو سربیره هڅه وکړي چې پخپل کور او دژوند په چاپیریال کې اسلامي تمدن او د ژوندانه طریقه ترخپلي وسې پوري ژوندی کړي او دهغې مطابق خپل ژوند برابر کړي ، دغربي صلیبي تمدن او دهغه دځانګړتیا ؤ څخه ځان وژغوري ، دغربي تمدن نښاني لکه دښځو اونارینه ؤ کډوالې ، دشرعي حجاب نه مراعات کول ، دعکس او فوټو کارول ، ساز اوسرود دخپل مشغله او بختیا ګرځول دسپیو روزل او په هغو لاس وهل دمشکوکو او مشتبه خښاکونو خوراکونو استعمالول او داسې نورو ځیزونو څخه باید په ټینګه ځانونه وساتي په شرعي حجاب ، حیا ، پرده ، دپاکې او سپیڅلې لاري تعقیبول ، دقبلې پیژوندل ، داسلامي لباس او خوراکې لوښوتوپیرلرل ، زامنو او لوڼوته دیني تعلیم او تربیه ورکول دي ټولو ځیزونو ته باید په ټینګه توجه او پاملرنه وکړي داځکه چې ددي څخه پرته شرعې او اسلامي ژوند کول امکان نلري بلکې دفرائضو او واجباتو سرته رسول هم مشکل او ستونزمن دي.

سربیره پردي : که چیري اسلامي امت دخپل تمدن او اصل اسلامي فرهنګ څخه لري شي په پای کې د واقعي ژوند څخه بیل شوي یواځې دعقیدي ،عباداتو او دیني مراسمو په چاپیریال کې بند شوي او ددوي رابطه دسابقي سره قطعه شوي او په پای کي ښایي دفکري او اسلامي تمدن دتردید سره مخامخ شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اوسني وخت کي اخلاقي ګډوډي رامنځته شوي کورني نظام اوجوړښت له منځه تللي اسلامي امت غربي صليبي تولنو په څيرچي دغه اخلاقي مرضونه يي خپلي اوچتي پوړي ته رسيدلي ښايي داخلاقي جزام سره مخامخ شي په ډيرتاسف سره نن ورځ زيات اسلامي هيوادونه په پټو سترګو دصليبي لويديز تقليد کوي په هغوي پسې روان دي دهغوي په څير ژونديي اختيار کړي چې دهغه منفي اوکرغيړن آثار ترلمر روښانه دي.

۴- جومات او لمانځه ته پام اړول:

کله چې لمونځ انسان دفساد اوتباهۍ څخه په ساتلوکې ډير مهم رول لري کولای شي چې دفرهنګي هجوم په مقابل کې دمقابلې دمهمو لاروڅخه وشميرل شي، په يقيني ډول که چيرې زموږ ځوانان دجومات او لمانځه سره مينه پيداکړي او د الله ج او د هغه دعبادت خوند اولذت درك کړي هيڅکله به حا فر نشي چې خپل ځان په نورو حرامو خوندونو ککړکړي ، لمونځ انسان جوړوي روح پاکوي بدي پخپله حقيقي څيره انسان ته ورښيي ، د روح په چاپيريال دهدايت اورحمت دباران د اوريدو سبب اولامل کيږي انسان دفساد او بديو څخه منع کوي دشيطان نقشي پر اوبو لاهو کوي اوله منځه يي وړي ، انسان پخپلو نفساني غوښتنو مسلطوي لکه څنګه چې الله ج فرمائي: . ژباړه : بيشکه لمونځ انسان ړفحشا اوبديو څخه منع کوي.

له همدي امله ځوانان بايد هڅه وکړي چې خپله رابطه دجومات لمانځه دجمعي دلمانځه سره پري نکړي او کوښښ وکړي چې لمونځ پخپل وخت سره اداء کړي ترڅو دالله ج ذکر او ورسره رابطه ټينګول چې په پرتليز(مقايسوي) ډول دبل هيڅ خوند سره پرابر ندي درکړي.

اي ځوانانو! دهغو بربنډو او بد کاره آوا زويونکو او نڅا کوونکو څخه وويريږي چې رذالت او فحشا يي آخري حدته رسيدلي وی ، دشرابو او نڅا بنډارونه يي ګرم کړي وی ، په ډيره مستي او جګ آواز سره داسې چيغي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

آوازونه وهي لکه د ډول په څير سره ، ډيري بدي بي حيا په بشپړه بي ادبي سره يي په ژبو داسي کلمات جاري ساتي چې د انسانيت په چوکات کي هم ځاي نلري ، پرته له کوم واټن او حد څخه ښځي او نارينه سره ګډ چې عزت او حيثيت يی تر پښولاندي کوي ، چې دفجشا او بي بند وباري تري له ورايه ښکاري.

اي ځوانانو : دهغو خلکو څخه وويرېږي چې دوي دپيشرفت او ترقي چيغي وهي د دوي تشو دعوا ووته غوږ مه ايږدي ځکه بدوکارونو ته ښه رنګ ورکوي اوخلکوته خپله نظريه او ايډيالوژي دحل ښه لار ورپيژني او ځرګندوي چې دټولو مشکلاتو دحل لار دهلاکو او نجونو د ورکوالي څخه ګډوالي او اختلاط دی.

دا داسي کلمي دي چې پخپله نه پري پوهيږي او داسې مطالب بيانوي چې په معنا اومهوم يي نه پوهيږي دهغه محتوا نه ده ورته روښانه داداسي خلك دي چې په شعوري يا لاشعوري ډول سره ديهودو صليبيانو ، کمونستانو او صهيونستانو پروګرامونو او نقشو پلي کوونکي او په لاراچوونکي دي.

دغه خائنان غواړي زموږ ځوانان په فاجرو فاسقو بي احساسه او فاسدو عناصرو باندي واړوي ځکه دوي غواړي چې مسلمانان ځوانان دهغوي هڅي ، جهاد ، او هرراز کوښښونه له ياده وباسي ترڅو دظالمانو او اشغالګرو په مقابل کي دتسليمی سرونه ښکته کړي ، او ددوي هر بد او ناروا غږ چې دپليتيو او ککړو مريو يي راوزي بايد مسلمان ځوانان ورته چکچکي ووهي او دهر بي دينه او نا مسلمانه شخص حکم ومني دغه کافران غواړي چې زموږ ځوانان دپسونو درمو په څير چې چيرته وغواړي هلته بوځي پخپله امسايي وځروي . **اي ځوانانو هوښيار اوسی** دکفارو ددي پوچو او بي مفهومه دعواوو او هغه فريب ورکوونکو کلماتو او خبروته متوجه شي او دغه پروګرامونه په دوامداره توګه پخپلو ذهنونو کې وساتی ، خپل عفت په صبر سره وساتي ،خپله رابطه دخپل الله ج سره ټينګه او محکمه کړي ، داافتخار ، سرلوړي تاج ، داسلام سپيڅلي دين ته په راګرځيدوسره پخپل سرکيږدي دهر بي دينه ، فاجر، فاسق دعوت اوبلنه ردکړي ،دملحدانو او کافرانو افتخاراتو او مباهاتوته توجه ونکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

الله جل جلاله دغه مبارك فرمان ته غوږشي چې:

ژباړه: پيروي مه کوي ددغسې غوښتونو دمخکيني قوم څخه چې ګمراه شويدي او ډيرزيات يې ګمراه کړي او پخپله هم دښمي لاري څخه کرځيدلي دي.

ددي تولونفسي غوښتنو،هوسونو او دنورونارساييوسره سره هيڅوك دغه مقصد ته ونه رسيدل.

تاته مي دهدف اومقصد دخزاني نښه وښوده زه ورونه رسيدم ښايي ته به ورورسې.[29]

دشهادت په باب کـې دعدالت په شروطـو کې راځي چې څوك سندري وايي دهغه ګواهــي په محکمه کــي رد ده .[30]

ديزيد بن وليد څخه نقل کړل شوي چې وايي: خپل ځان دسازاو سرودڅخه لري کړي ځکه داشرم او حيا کموي ، شهوت زياتوي ځوانمردي له منځه وړي دشرابو اثرعملا په وجود کې تينګوي .

دښځوسره ديوځاي کيناستوڅخه پرهيزوکړي ځکه د اختلاط او همدارنګه ساز او سرودپه پايله کې زنا منځته راځي.

- دوهم فصل زياتره مطالب مى د انتر نيتى شبكو لكه : اصلاح آن لاين او داسى نورو څّه مى اخستى دى .[29]

– كشف الخفاء عن حكم سماع الغناء)صفحه ٢٨ .[30]

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساز او سرود د اسلام ا وطب له نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایله

ددغه بحث ترلیکلو وروسته دې نیتجې ته ورسیدو چې :

۱- داسلام سپیڅلی دین د فطرت سره موافق دی هر هغه شی چی اسلام د هغه نه منع کوی د انسان د ګټی او فوائدو لپاره ده هیڅ داسی عمل نشته چې اسلام منع کړی وی او د انسان پکی ګټه نه وی.

۲- د وخت ارزښت د اسلام له نظره خورا با ارزښته سرمایه ده چې د موسیقی او ساز او سرود تر څنګ دغه سرمایه له لاسه وځی .

۳- ساز او سرود د اسلام له نظره حرام دی په هر بالغ او مکلف انسان باندی لازم دی چې تری ډډه وکړی.

۴- ساز او سرود د انسان روح مریضوی او دهغی استحکام او قوت تری اخلي د سختیو په مقابل کې هیڅ مقاومت نشی کولی او د امتحان په وخت کې ځان بایلی.

۵- داسلامي تمدن ارزښت ښودل شو ی دی ، چې له اساسي ټکو څخه یی دنر او ښځې اختلاط ردول دی .

۶- دهغو بربنډو او بد کاره آوا زویونکو او نڅا کوونکو څخه ویره په ګوته شوی ده چې رذالت او فحشا یې آخري حدته رسیدلې دشرابو او نڅا بنداروونه یې ګرم کړي وی .

۷- **علامه ډاکتر اقبال**: په یوه ډیره لنډه جمله کې یې دغه واقعیت ته اشاره کړی وایي: دغربی تمدن اوپرمختګ روح او اساس دعفت او طهارت سره اورډ واتن لري.

۸- سازاو سرودڅخه لري اوسئ ځکه داشرم او حیا کموي ، شهوت زیاتوي ځوانمردي له منځه وړي دشرابو اثرعملا په وجود کې ټینګوي .

۹- دښځوسره دیوځاي کیناستوڅخه پرهیزوکړي ځکه داختلاط په پایله کې زنا منځته راځي.

۱۰- ساز او سرود په پایله کی ټول دنیوی او اخروی ضررونه انسان او خاصتا مسلمان ته متوجه کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخځليکونو فهرست

١-قرآن كريم .

٢-**إغاثة اللهفان من مصايد الشيطان** ،المؤلف: محمد بن أبي بكر بن أيوب بن سعد شمس الدين ابن قيم الجوزية (ت ٧٥١هـ، المحقق: محمد حامد الفقي ا لناشر: مكتبة المعارف، الرياض، المملكة العربية السعودية .

٣- **انترنيتى شبكى** .(نن ټکی آسيا) .

٤ – **اسلامى لاربښود** آنلاين .

٥ – **اصلاح آنلاين** .

٦- **تلبيس إبليس** ، المؤلف: جمال الدين أبو الفرج عبد الرحمن بن علي بن محمد الجوزي (ت ٥٩٧هـ الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر، بيرزت، لبنان الطبعة: الطبعة الأولى، ١٤٢١هـ/ ٢٠٠١م.

٧- - **جامع البيان عن تأويل آي القرآن** ، المؤلف: أبو جعفر، محمد بن جرير الطبري (٢٢٤ - ٣١٠هـ توزيع: دار التربية والتراث - مكة المكرمة - ص.ب: ٧٧٨٠ الطبعة: بدون تاريخ نشر.

٨-**خطبه هاى اصلاحى** - تربيتى ، علامه مفتى محمد تفى عثمانى ، مترجم : محمد عمر عيدى ، سال چاپ 1369 ، نوبت چاپ : اول ، انتشارات : شيخ الاسلام احمد جام.

٩ - **الزواجرعن اقتراف الكبائر**، المؤلف: أحمد بن محمد بن علي بن حجر الهيتمي السعدي الأنصاري، الناشر: دار الفكر(شهاب الدين شيخ الإسلام، أبو العباس (ت ٩٧٤هـ، لطبعة: الأولى، ١٤٠٧هـ - ١٩٨٧م ..

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٠-- **سنن ابن ماجه** . المؤلف: ابن ماجة أبو عبد الله محمد بن يزيد القزويني، وماجة اسم أبيه يزيد (ت ٢٧٣) تحقيق: محمد فؤاد عبد الباقي ، الناشر: دار إحياء الكتب العربية - فيصل عيسى البابي الحلبي.

١١- **سنن ابي داود** ، المؤلف: أبو داود سليمان بن الأشعث بن إسحاق بن بشير بن شداد بن عمرو الأزدي المحقق: محمد محيي الدين عبد الحميد ،الناشر: المكتبة العصرية، صيدا – بيروت.(السِّجِسْتاني (ت ٢٧٥هـ

١٢- **السنن الكبرى** ،المؤلف: أبو بكر أحمد بن الحسين بن علي البيهقي (ت ٤٥٨ هـ، المحقق: محمد عبد القادر عطاء الناشر: دار الكتب العلمية، بيروت – لبنان ، لطبعة: الثالثة، ١٤٢٤ هـ-٢٠٠٣ م.

١٣- **سلسلة الأحاديث الصحيحة وشيء من فقهها وفوائدها**، المؤلف: محمد ناصر الدين الألباني ت 1420ق ، الناشر: مكتبة المعارف للنشر والتوزيع، الرياض الطبعة: الأولى لمكتبة المعارف عدد الأجزاء: ٧ ، عام النشر جـ ١ - ٤: ١٤١٥ هـ- ١٩٩٥ م.

١٤- **صحيح البخاري** ، المؤلف: أبو عبد الله، محمد بن إسماعيل بن إبراهيم بن المغيرة ابن بردزبه البخاري الجعفي ، تحقيق: جماعة من العلماء، الطبعة: السلطانية، بالمطبعة الكبرى الأميرية، ببولاق مصر، ١٣١١ هـ، بأمر السلطان عبد الحميد الثاني ثم صَوّرها بعنايته: د. محمد زهير الناصر، وطبعها الطبعة الأولى عام ١٤٢٢ هـ لدى دار طوق النجاة - بيروت، مع إثراء الهوامش بترقيم الأحاديث لمحمد فؤاد عبد الباقي، والإحالة لبعض المراجع المهمة ، عدد الأجزاء: 9.

١٥-**صحيح الجامع الصغيروزياداته**، المؤلف: أبو عبد الرحمن محمد ناصر الدين، بن الحاج نوح بن نجاتي الناشر: المكتب الإسلامي(بن آدم، الأشقودري الألباني (ت ١٤٢٠هـ..

١٦- **غذاء الألباب في شرح منظومة الآداب**، المؤلف : شمس الدين، أبو العون محمد بن أحمد بن سالم السفاريني الحنبلي (المتوفى : ١١٨٨هـ، الناشر : مؤسسة قرطبة – مصر، لطبعة : الثانية ، ١٤١٤ هـ / ١٩٩٣م).

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٧ -**الفتاوى العالمكيرية المعروفة بالفتاوى الهندية** . المؤلف: جماعة من العلماء ، برئاسة الشيخ: نظام الدين البرنهابوري البلخي . بأمر السلطان: محمد أورنك زيب عالمكير. الطبعة: الثانية، ١٣١٠ هـ الناشر: (المطبعة الكبرى الأميرية ببولاق مصر (وصَوّرتها دار الفكر بيروت وغيره .

١٨- **مجموع الفتاوى** ، المؤلف: شيخ الإسلام أحمد بن تيمية جمع وترتيب: عبد الرحمن بن محمد بن قاسم رحمه الله وساعده: ابنه محمد وفقه الله، الناشر: مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف - المدينة المنورة – السعودية، عام النشر: ١٤٢٥ هـ - ٢٠٠٤ م.

١٩- **المصنف في الأحاديث والآثار** ،المؤلف: أبو بكر عبد الله بن محمد بن أبي شيبة الكوفي العبسي .،تقديم وضبط: كمال يوسف الحوت ، الناشر: (دار التاج - لبنان)، (مكتبة الرشد - الرياض)، (مكتبة العلوم والحكم - المدينة المنو رة ، الطبعة: الأولى، ١٤٠٩ هـ - ١٩٨٩ م.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library